БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

№ 245 (11231)
1966 оной
октябриин 16,
воскресени

сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

ПОЛИТИЧЕСКЭ ГЭГЭЭРЭЛЭЙ КАБИНЕТ

Партиина һуралсалай шэнэ жэл октябриин 1-һээ городуудта болон аймагуудта эхилээ. Мүнөө худөө нютагуудта олон агитбригада ажаллажа байна. Энэ жэлэй һуралсалай онсо шэнэ юрэ юуб? Шэнэ программануудаар ажиллахын тулада партиина һуралсалай (политическэ һургуули, марксизм-ленинизмын үндэһэнүүдые шудалха һургуули, теоретическэ семинарнууд) хоёрдохи жэлээ ажалаа эхилбэ. Ингэжэ эдэ коммунистнууд болон партиина бэшэ эдэбхитэдэй политическэ эрдэмэ дээшэлүүлхэ һэмжээ ехээр болонхой.

Мүнөө партиина һуралсалай ажахы хүнүүд — пропагандистнар болон слушательнууд хүлисэмжэ хүсөөр ажаллаха ёһотой. Энэ һуралсалай шанар, хуби заяан дулдыдана. Пропагандистнай бэлдэхэ, тэдэнэй дээшэлүүлхэ хэрэгтэ хадаа партиина һуралсалай гол асуудалнуудай нэгэн. Тиимэһээ энэ хэрэгтэ хүнүүдэй шэлэлтэ боложо байна. Ушар тиимэһээ дэмжэлгэдэ хабаатай ажаллаха хэрэгтэй. Энэ ушарһаа тэдэнэй гол пропагандистнар ажаллаха гэһэн гүнзэгы тэмдэглэгдэһэн байна.

Һурагшадай олон гаазарта пропагандистнай болон ажахы хүнүүдэй ажахы хүдэлмэри шэнэ гэжэ тэмдэглэгдэнэ. Юуб гэхэдэ, нёдондо энэ гэшүүн жэлэй хэрэгүүдэй зариман һэлгэгдэһэн байна.

Пропагандистнарые шалан олоной гадна, тэдэнэртэй хүдэлхэ, теоретическэ асуудалнуудай туһалха, тиигэжэ мэргэжэл шадабарииень дээшэлүүлхэ гэжэ тон шухала асуудал. Энэ бүхы партиин райкомуудай политическэ гэгээрэлэй кабинедүүд ехэ туһалалта үзүүлнэ. Үнэнһөө олон гол шухала хүдэлмэри эндэ эмхидхэгдэнэ. Пропагандистнар методическа центр болохо газар эдэ кабинедүүд. Тиин энэ хүндэтэ хэрэгтэ ажаллаха дүүрэн.

Энэ хүдэлмэреэ үүсхэл эдэбхитэйгээр, далисэ ехэтэйгээр ябуулжа, пропагандистнарта алишье туһаламжа үзүүлжэ байдаг кабинет партиина һуралсалай бүхы даалгабари гартаа барижа байдаг байха ёһотой. Эдэнэй тоодо Загарайн райкомой кабинет ороно. Һуралсалай үнгэрһэн жэлдэ энэ кабинет пропагандистнартаа ехэ туһаламжа үзүүлээ. Партиина һуралсалай удаан жэлэй удаадалгаар байгаа. 11 кабинет болон 50 гаран эмхинүүдые методическа кабинет засагдана. Теоретическэ талаар бэлэдхэл хэшээлнүүдые үнгэргэдэг эндэ совещани нэгэн байгаа. Соведэй загсаа асуудалнуудай лекци, фильм, тухай хүдэлмэри хэгдэнэ. Загарайн тугаар сэхэ ажаллаха байна.

Элдэнэйнь аша үрые болохо байдал харуулна. Үнгэрэгшэ жэлдэ партиина һуралсалай жэл яһала һайнаар дүүрэһэн байна. Дүршэл шадабаритай, теориин талаар бэлэдхэл һайнтай пропагандистнар урган гараа. Жэшээнь, Баяндуев, Хулугурова, Бородин болон бусад бэрхэ пропагандистнар гэжэ солотой. Эдэнэр методикын ехэ хүдэлмэри ябуулдаг байгаа. Мүнөө жэлдэ 10 иимэ кабинет хүдэлхэ, тус бүриинь даргадэ 5—7 хүнһөө бүридэһэн методическа совет байгуулагданхай гэжэ партиин Загарайн райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедэй даагша В. Р. Ринчинова редакцида мэдээсэбэ.

Партиина һуралсалай һайнаар, эмхитэйгээр ябуулха, һуралсагшадай анхарал татахын тулада Загарайн райкомой кабинет ехэ хүдэлмэри ябуулнаа, мүнөөшье ябуулжа байна. Мүнөө жэлдэ методическа совет олон гаазарта болоо. 20 эрхим пропагандистнар энэ совет дээрэ оролдоо. Өөһэдын лекторнууд, пропагандистнарай дүршэлөөр хүдэлмэри ябуулхаар хараалнаб. Нёдондо жэлэйхидэл ажли нэгэмэл ушаралнууд үнгэргэгдэхэ юм. Эдэнэй пропагандистнар байлгаал, һүүлэнь зүбшөөн хэлсэхэ. Гадна методическа конференциинууд нютаг нютагта, мүн аймагай центртэ үнгэргэгдэхэ. Жэшээнь, ноябрь һарада нютаг нютагта, декабрь соо аймагта иимэ конференци хэгдэхэ. Тиихэдэ октябриин эсэстэ түрүүшынь хэшээлнүүд тобшолон харагдаха, тусхай хүдэлмэри гаргагдаха юм.

Юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудта багшанарай дүүрэгээр үргэлжэ алли партиина һуралсалда пропагандистнарай гол үүрэг дүүргэдэг байһаниинь арсашагүй. Эдэнэй шадабари мэргэжэлыень, һэшхэл зоригһоо энэ һуралсал дулдыдана байна. Тиимэ хадань пропагандистнарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ хүдэлмэри хадаа партиина һуралсалай гол шухала асуудалнуудай нэгэн мүн. Марксизм-ленинизмын үзэл суртал үзөөгүй хүнүүдтэ зааха, «амтынь» танюулхаһаа гадна, дура сэдьхэлыень татаха—пропагандистнар иимэл шадабаритай байха ёһотой ха юм. Партиин Загарайн райкомой кабинедэй үзэлгэ иимэ шэглэлтэйгээр хүдэлжэ байһаниинь һайшаалтай.

Үнгэрэгшэ жэлдэ КПСС-эй Хэрингэ районой кабинет мүн лэ һонирхолтойгоор хүдэлмэреэ эмхидхэһэн байна. Элдэбхитэйгээр, партиина һуралсалай һайнаар эмхидхэдэг байна. Мүн эндэ хэжэ хүүгээр хайша хэрэгээр хүдэлдэг, партиина һуралсал тухай тэмдэглэлнүүд суглуулаад лэ ажаллаха хэрэгтэй. Тус кабинедэй хүдэлмэри гурбан жэлдэ ажаллажа ябаа. Хүдэлмэри хүсэнтэй болохо, эгээл тэрэ харуулһан зүйлнүүдые, номнууд болон бусадые дамжуулдаг—иимэрхүү ажалтай.

Коммунистнуудай политическэ эрдэм дээшэлүүлхэ, марксизм-ленинизм шудалха хэрэгтэ партиин Центральна Комитет онсо анхарал табина. Марксизм-ленинизмын үзэл сурталые дэлгэрүүлхэ, энэмнэй алба хэгшэд—олон тоото пропагандистнарай методическа центр болоно. Эдэнэрэй хүдэлмэри, энэнтэй хамта партиина һуралсалай партиин райкомой гол анхаралда байха ёһотой. Мүнөө үе сагай эрилтэ иимэ.

АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Мүнөөдэр—эдээ хоолой промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй һайндэр

ХҮГЖЭЛТЫМНАЙ ЗАМ ҮРГЭН

Эдээ хоолой продуктнуудые үйлэдбэрилгэ айхабтар ехэ удха шанартай хэрэг. Биднэр, эдээ хоолой промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд, энээниие һайн мэдэнэбди.

КПСС-эй XXIII съезд табан жэлэй туршада арад зоной хэрэглэмжын эд бараа, эдээ хоол үйлэдбэрилгые хурдан тургэнөөр хүгжөөхэ хэмжээ хараалаа. Тусхайлбал, эдээ хоолой талаар хүн зоной эрилтые научна үндэһэ һууриин ёһоор хангаха шадахаар ажахынуудай ойрын жэлнүүдтэ хүгжөөгдэхэ. Энэ юуб гэхэдэ, хүн бүхэн жэлдэ 35 килограмм саахар, 135 килограмм хилээмэ болон 6,5 килограмм макаронно, 15 килограмм кондитерскэ зүйлнүүдые эдихэ, 35—40 литр пивэ болон ондоо эдээ хоол хэрэглэхэ ёһотой юм. Манай промышленностиин олон зүйлнүүдээр мүнөөшье арад зоной эрилтэ гол түлэб хангана. Теэд энээгээр һанаагаа амархаар бэшэ. Арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа партиин съездын Директивэнүүд дотор эдээ хоолой продукт үйлэдбэрилгые 1,4 дахин дээшэлүүлхэ гэжэ хараалагданхай.

Табан жэл соо эдээ хоолой промышленность продуктын шанарай талаар горитой алхам хэхэ юм. Элдэб янзын, амта шэмэтэй, мүн гааза талаһаа харахада гоё һайн зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, эдээ хоолой зүйлнүүд хүнэй ямаршье нарин нягта, ехэ эрилтэ хангаха ёһотой.

Иимэ эрилтэдэ таарамаар зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ арга боломжо бии. Мүнөө үеын эдээ хоолой промышленность—техническэ талаараа хүгжэнги һалбари мүн. Буряадай эдээ хоолой индустри совет жэлнүүдэй үедэ байгуулагдаа гэжэ һануулхаар. Революциин урда тээ багахан хэдэн пекарни, тээрмэ, пивын хоёр завод, мылэ шанадаг заахан үйлэдбэри бии һэн. Харин мүнөө республика дотор оньһожоруулмал автомат түхеэрэлгэнүүдтэй предприятинууд байгуулагданхай. Ивалгын, Тарбагатайн кондитерскэ фабриканууд, Үнэгэтэйн, Кабанскын, Түнхэнэй үрэ жэмэсэй, овощой консервнэ заводууд, Хяагтын, Кабанскын, Галуута-Нуурай, Улаан-Үдын хилээмэнэй заводууд, үндэ хараяха зүйлнүүдэй болон бусад заводууд тэдэнэй тоодо ороолсоно. Эдээ хоолой промышленностиин шэнэ һалбари — витамин хэлгэ хүгжөөгдэжэ эхилээ. Витаминна завод оорын онсо илгаатай, ехэ аша туһатай шасаргана үйлэдбэрилжэ, олон зүйлнүүдые бүтээнэ. Мүн витамин ехэтэй ондоо ургамал хэрэглэгдэдэг болохо. Эхэ ороннай научно-шэнжэлэлгын хэдэн институт энэ ажалда хабаадалсана, витаминна зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэдэ туһаламжа хүргэнэ. Овощоор консервэ хэхэ һалбари улам хүгжөөгдэжэ байна. Манай республика нютагай баялигые хэрэглэхэ талаар Зүүн Сибирь тоторо түрүү һууринуудай нэгэнэ эзэлнэ.

Республикын эдээ хоолой промышленность табан жэлэй туршада улам хүгжөөгдэхэ. Улаан-Үдын кондитерскэ, макаронно заводууд, Сэлэнгэ, Түнхэн, Загарайда хилээмэнэй заводууд, Кабанск, Баргажанда пивын заводууд баригдаха, хуушан предприятинууд үргэжүүлэгдэхэ, һэльбэн заһабарилагдаха, шэнэ техникэ нэбтэрүүлэгдэхэ. Эдэ бүгэдын ашаар арад зондо хэрэгтэй продукци бүри ехээр үйлэдбэрилэгдэхэ болохо. Ганса манай министерствэдэ хабаатай продукци бүтээлгын хэмжээн табан жэл соо 17,1 процентээр дээшэлхэ юм.

Саашанхи ажалнай яһала ехэ. Долоон жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдээ. Парти, правительство эдээ хоолой промышленность хүгжөөхэ асуудалда саг ургэлжэ анхарал хандуулна. Шадабаритай кадрнууд хүмүүжүүлэгдэхэ. Эдэ бүгэдэ хадаа манай урда габигдаһан шэнэ, бүри харюусалгатай зорилго нэрэтэй түргэнөөр дүүргэхэ этигэл найдабари түрүүлнэ гээшэ. Үнэндөө бэлэдхэлтэй һайн кадрнууд бии. Мүнөө үеын предприятинуудта тусхай техническэ бэлэдхэлтэй, дүй дүршэлтэй кадрнууд хэрэгтэй болоно. Иимэ кадрнуудтайбди. Һаяхан гэдэнэй зарим правительствын шагналда хүртэһэн байна. Нүхэд Н. Д. Давидчик, И. Ф. Гороковский, И. Г. Зайцев, Т. А. Шугурова, Н. Р. Болотов, М. Н. Дунаева, Е. Н. Наквасина болон бусад түрүүшүүл орден, медальнуудаар шагнагдаа.

Табан жэлэй түрүүшын оной ажал урдаа табигдаһан зорилгоё үүргэхэ байһандамнай мүн лэ этигэл найдабари түрүүлнэ. Манай министерствэ 9 һарынгаа даабари 103 процент дүүргээ. Нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада продукци үйлэдбэрилгэ 5,5 процентээр урган. Эдээ хоолой зүйлнүүдые олошоруулагдажа байна. Мүнөө манай предприятинууд эдээ хоолой 400-гаад янзын зүйлэй продукци үйлэдбэрилнэ. Ганса энэ жэлдэ 35 янзын шэнэ зүйл бүтээгдээ болоо.

Республикын арадай ажахын бусад һалбаринуудта мэтэ эдээ хоолой промышленностьда харюусалгатай үе саг ерэнхэй. Партиин ЦК-гай сентябриин Пленумэй (1965 он) хараалһан түсэблэлгын, экономическа урмашуулгын шэнэ гүримда, мүн хүдэлмэриин табан үдэртэй, хоёр амаралтын үдэртэй шэнэ неделидэ орохоор предприятинууд бэлэдхэжэ байна. Гол шухала эдэ хэмжээ ябуулга бэелүүлбэл, Агуу Октябриин 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зэлгэрһэн социалис мүрысөө бүри урагшатай, эдээ хоолой индустри бэхижүүлэн хүгжөөхэ, тэрэнэй үмэнэ үргэжэ байһан аша дүүргэхэ арга олдохо юм. Эдээ хоолой промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдые һайндэртэйнь дашарамжуулан үнэн зүрхэнһөө амаршалха зуураа, арад зонойнгоо аша туһада бүри һайнаар алба хэжэ байха хүсэхэ дуран хүснэ.

А. МУРЫШЕВА,
Буряадай АССР-эй эдээ хоолой промышленностиин министрэй орлогшо.

ҮНДЭР НАҺАТАЙШУУЛАЙ ТУҺАЛАМЖА

«Восточные Саяны» колхозой Галбайн отделенидэ үндэр наһатай пенсионер үбгэдһөө бүридэһэн барилгашадай бригада бии юм.

Тэрэ бригада хоёр жэлэй саана отделениингээ түб Галбай тосхондо шэнэ клуб барижа, элдэб уран бүтээлнүүдээр шэмэглээ бэлэй. Удаань 200 үнеэдэй байха типовой байра барил һэн.

70 гаран наһатай нүхэд: Намсарай Ошоров, Насан Степанов, Жаб Хабазыков, Жалсарай Бухаев, Бальжан Сымбелов мүн эдэнэрһээ нэгэ хэды наһаар дүү болохо Аюша Машкинов, Дагба Гыргенов гэгшэдһээ бүридэһэн барилгашадай дурсагдагта бригада энэшье жэлдэ эршэмтэйгээр ажаллажа байна. Жэшээлхэдэ, Галбайн фермэдэ 200 тугалай байра һэльбэжэ шэнэлээ, үнеэдэй тугалнаадые дээрые жэншэдүүгээр заһаа.

Мүнөө үедэ тус бригада һаалиин фермые оньһожоруулха хэрэгтэ хам оронхой.

Б. МАШКИНОВ.

УЗБЕГЭЙ ССР. Маргиланска торгоной комбинадай продукци магазинуудта удаан хэбтэдэггүй юм. Юундэб гэхэдэ, Маргиланай торгон бүхэ, гоё һайхан зурагуудтай, эд хэрэглэгшэдэй дура хүсэлые хангадаг байна. Мүнөө жэлдэ энэ предприяти эрхим шанартай 20 гаран миллион метр торго нэхэн гаргаха түсэбтэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүү хүдэлмэрилэгшэ Анна Роднонова зэрэлгын цех соо.

ТАСС-ай фотохроника.

ОРОЛДОСЫН ХҮСЭНЬӨӨ ОЛЗО ЕХЭ

Намарнай ямараар ерэбэ гээшэб? «Дружба» колхозой полевой стан тээрэ байһанаа һанагшаб. Ажалшад олон һэн. Гүрэнэй түсэбһөө гадуур тараан тушаагдажа байба. Бригадын шагнуушэн Федор Афанасьевич Сафонов хойноһоо һубарилдан ерэһэн автомашинануудай тэрэгэ араһан шэгнэжэ урдинэ.

Биднэр тэрэнтэй хөөрэлдэбэбди...

— Мүнөө жэлэймнай намар баян үзэгдэбэ даа,—гэжэ, Федор Афанасьевич миһэд гэбэ. Тоолоходо гарганабди. Нёдондо 13 мянган центнер тараан энэ станай тоог дээрэ ороһон байгаа. Теэд мүнөө жэлдэ хорёот мянган центнер! Энээндэнь урмашхаар.

Баян ургаса абахын түлөө колхозниггуд оролдоо ха юм даа. Бригадын августын 30-да тараа хураалгадаа ороо. Ажалай халуун хаһада һайнаар ажалһан хүнүүдэй нэрэ алдар нютагтань мэдээжэ болонхой. Ажалдаа алдаршаха, орденто хүртэһэн комбайнер Николай Иванович Кострикинние ара-хэрэатынхи магтадаг. Энэ механизатор «СК-3» комбайнаар 138 га хада, 300 гектар тараа сэхэ хуряагаад, 6515 центнер ороһо сохиһон байха юм. Энэнь бригадын эрхим ажалал болоно. Бригадын үшөө нэгэ комбайнер Алексей Гаврилович Сафонов баһал алдартай болоһон хүн. Энэ намар 308 гектарай тараа хуряажа, 4400 гаран центнер ороһо сохиһоноо урматай.

Бригадын гэшүүд һайнһаараа һайнаар үнгэрөөд, гүрэнһөө ороо һо тараа ехээр хулдажа, түсэбөө үлүүһэн дүүргөөд, ерэхэ жэлэй баян ургаса абаха тухайгаа бодожо байна.

— Үрэһэ хүрэнгээ бэлдэжэ, сэбэрлэжэ байнабди,—гэжэ отделение эрхилэгшэ Георгий Михайлович Сафонов хөөрэнэ. Эрхим сортын үрэнэ хадагалжа абабал, эндэхи ерэхэ жэлдээшье шамарлалтагүй ургаса абаха байха. Энэ хүдэлмэриие Октябриин һайндэр болотор дүүргэхэ зорилготой. Механизатор нүүдай урда үшөөшье ехэ ажал бии: һолоомо бэлдэхэ, зелёнко хураагдаха. Эдээниие богони болзорто үнгэргэжэ, ниитынгээ малда тэжээл элбэгээр бэлдэжэ абахаа яахэдэй тамсэнэ.

Баян ургасаа хураажа абаһан колхозой гэшүүд Октябриин түлөө талха тараа хубааригалһаа абана. Түрүүшын мянгаад центнер тараан колхознигуудта үгтөөд байна. Һайнаар ажаллаһан хүн түлөөһэндээ тараа ехээр абагаг. Комбайнер Н. А. Сафонов 31 центнер ороһо абалитай, гахайшан А. А. Сафонова 15 центнер! Иимэл байна даа, хүнэй урма зориг. Колхоз байһан баян болохо, ажалайнгаа һайн түлөөһэтэй болохо байһа баярлагүйб!

В. БОРИСОВ.

Бэшүүр.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Б. А. ОЧИРОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республика дотор хаблалые хүгжөөхэдэ габьяатай байһанайнь түлөө, 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй хаблалай директор нүхэр Очиров Бадарма Аюшеевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **А. ХАХАЛОВ.**

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **Л. САБУРОВ.**

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1966 оной октябриин 15.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР М. К. ПЕРЕВОЛОЦКАЯДА БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА ИНЖЕНЕРЭЙ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Республикын маханай промышленностиие хүгжөөлгэдэ габьяатай байһанайнь түлөө Улаан-Үдын Ленинэй ордентэ мяха-консервын комбинадай главна технолог Переволоцкая Мария Кирилловнада Буряадай АССР-эй Габьяата инженерэй хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **А. ХАХАЛОВ.**

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **Л. САБУРОВ.**

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1966 оной октябриин 14.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Е. Ф. КОРНИЛЬЦЕВАДА БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА ТЕХНИГЭЙ ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Республикын һүнэй промышленностиие хүгжөөлгэдэ габьяатай байһанайнь түлөө Корнильцева Евгения Федоровнада һү болон һүнэй продуктнуудые хэхэ эрдэм шудалгын Буряадай республиканска үйлэдбэриин управлениин технологто Буряадай АССР-эй Габьяата техниггэй хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **А. ХАХАЛОВ.**

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **Л. САБУРОВ.**

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1966 оной октябриин 14.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Н. П. МАКУРИНДА БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА ТЕХНИГЭЙ ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Республикын эдээ хоолой промышленностиие хүгжөөлгэдэ габьяатай байһанайнь түлөө нүхэр Макурин Николай Павловичта—Буряадай АССР-эй эдээ хоолой промышленностиин министерствын главна инженертэ Буряадай АССР-эй Габьяата техниггэй хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **А. ХАХАЛОВ.**

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **Л. САБУРОВ.**

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1966 оной октябриин 14.

ХҮШЭГЭ НЭЭГДЭБЭ

Мэдээжэ уран зохёолшо М. А. Шолоховой «Хүнэй хуби заяан» гэһэн рассказ кинофильм боложо һонирхолтойгоор гадна, хүгжэмтэ зохёол болон шэнхинэжэ һэм шүү. Зохёолойнь найруулан зохёогдоһон И. Дзержинскиин оперэор Буряадаймнай Ленинэй ордентэ оперо балетэй теагрэйхи сезоной хүшэгэ үсэглэдэр нраба.

Театрай бэлдэһэн бүхы зүжэгүүд агуу Октябриин 50 жэлэй ойдо зорюулагдана. Ушар тиимэһээ энэ намарайнь сезон «Хүнэй хуби заяан» гэһэн оперээр нээгдэһэн юм.

Тус оперын рольнуудта театрай мэдээжэ артистнар хабаадана.

ПНР-эй партийно-правительственна делегаци Москва бусажа ерэбэ

МОСКВА, октябриин 14. (ТАСС). ПОРН-гай ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь В. Гомулка, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Циранкевич түрүүтэй Польшын Арадай Республикын партийно-правительственна делегаци мүнөөдэр Свердловскһоо Москва бусажа ерээ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин делегацитай хамта Москва буса.

Д. С. Полянский, А. П. Шелепин болон бусад олон нүхэдые, А. Н. Косыгиниие Внуковска аэродром дээрэ угтаа.

КРЕМЛЬ СОО СОВЕТ-ПОЛЯК ХЭЛСЭЭН ҮРГЭЛЖЭЛҮҮЛЭГДЭБЭ

Совет-поляк хэлсээнүүд Кремль соо октябриин 14-дэ үргэлжэлүүлэгдээ.

Аха дүү ёһоной, хани халуун оршон байдалда болоһон хэлсээнэй үедэ улахоорондын мүнөөнэй оршон байдалай хэдэ хэдэн шухала асуудалнууд хаража үзэгдөө, тиихэдэ баатарлиг Вьетнам арадта эсэргүүтэй США-гай хэжэ байһан эзэрхэг түрэмхэй ябуулгануудһаа улам ехэ хабатай бэлэй, Вьетнамда тохёолдоһон байдалда ехэ анхарал хандуулагдаа, тэрэшэлэн Европодохи аюулгүй байдал хангаха тухай асуудалнууд тухайшье хэлсэгдэһэн байна.

Марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын гол ёһонуудта үндэһэлэн, улахоорондын коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөө бэхижүүлхэ асуудалнуудаар һанамжануудаа мэдэлсэһэн болоо.

Хэлсээнэй үедэ зүбшэгдэһэн бүхы асуудалнуудаар алишье талын хүсэд али һанал бодолтой байһаниинь харагдаа.

(ТАСС).

ТАСС-ай мэдээсэл

„Космос-129" ниидэбэ

Газарые тойрон дабшадаг «Космос-129» гэжэ ээлжээтэ хамал одон 1966 оной октябриин 14-дэ Советскэ Союзһаа табигдаба.

1962 оной мартын 16-да ТАСС-ай соносхоһон программын ёһоор, замбуулинай дайдые саашадань шэнжэлхэдэ хэрэгтэй болохо научна аппаратура хамал одон дээрэ тодхогдонхой.

Научна аппаратураһаа гадна, иимэ юумэнүүд одон дээрэ бии: 19,995 мегагерцын частота дээрэ хүдэлдэг радиопередатчик; замыень наринаар хэмжэхэ радиосистемэ; приборнууд болон научна аппаратурын хүдэлмэри тухай мэдээнүүдые газарта дамжуулжа байха радиотелеметрическэ онһон түхеэрэлгэ.

Одон дээрэ тодхогдоһон аппаратура гэмгүй һайнаар хүдэлнэ.

Абтаһан мэдээнүүд тоололо-сосоололгын центртэ шэнжэлэгдэжэ байна.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

Москвагай гүрэнэй П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ консерваторииие СССР-эй Верховно Соведэй Президиум Ленинэй ордентоор шагнаба. Бэлэдхэлтэй хүгжэмэй кадрнуудые бэлдэлгэдэ элитэ ехэ амжалтануудые туйлаһанайнь түлөө, байгуулагдаһаар 100 жэл гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, консерваторииие энэ дээдэ хайраар шагнаһан байна.

Консерваториин олон багшанар болон хүдэлмэрилэгшэд СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнагдаа.

Профессорнууд Я. И. Зак, Л. Б. Коган, К. Б. Птица, М. Л. Ростропович, В. Г. Соколов, Я. В. Флиер, К. А. Эрдели гэгшэдтэ СССР-эй арадай артистнай хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо.

(ТАСС).

Торголиг нарин утаһан нооһотой хонин һүрэг олоор үсхэбэрилдэг суутай Мухар-Шэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхоздо ажалша бэрхэ хонишод олон. Тэдэнэй нэгэн үнинэй хонишон Цыден Гомбосвич Гомбожапов энэ зураг дээрэ харуулагдана.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Машина заһабарилга—хойшолуулашагүй хэрэг

ДУЛААН ҮДЭРНҮҮДЫЕ ҺАМБААШАЛАН

Агууехэ Октябриин социалис революциин 50 жэлэй алдарта ойе ажалай бүри ехэ амжалтатайгаар угтаха гэһэн хүндэтэ зорилгоёо урагшатайгаар бэелүүлхын тула шанартай һайн үрэһэ, сэбэр паар бэлдэхэһээ гадна, машина техникэ эрхимээр заһабарилха хэрэгтэй байһаниинь элитэ. Байгша ондо ургаса хуряалгын эртээр дүүрэһэниие, мүн октябрь һарын дулаан байхые анхаралдаа абажа, манай аймагай ажахынууд комбайн, хүрэһэ элдүүрилдэг машинануудаа, ажалһаа сүлөө болоһон тракторнуудаа заһабарилжа эхилхэ гэһэн.

Урдань техникэ заһабарилха хүдэлмэриие ноябриин 7-ной һайндэрэй һүүлээр захалдаг байһан. Мүнөө жэл энээнээ хубилгаха, октябрь һарада 50 гаран комбайн, мүн плуг, сеялкэнүүдээ олоор заһабарилха гэжэ шиидээд, ажахы бүхэндэ түсэб даабари хүргэгдэһэн юм.

Октябриин эхеэр бүхы колхоз, совхозуудта комбайн, плуг, сеялкэ гэхэ мэтэ машинанууд заһабарилагдажа захалаа. Мүнөө олон ажахынуудта түрүүшын сеялкэ, плугууд бэлэн болгогдобо.

Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоздо энэ хүдэлмэри урагшатайгаар ябуулагдана. Комбайнуудынь, сеялкэ, плугуудынь бүхыдөө мастерскойн газаа суглуулагдажа, сэбэрлэгдэжэ табигдаа. «Рассвет» колхоздо хэдэн комбайн заһабарилгаһаа гаранхай.

Тиигэжэ аймагай ажахынууд октябрь һарада адагынь 50 комбайн заһабарилжа, Хүдөө ажахын министерствын даабариие 10 комбайнаар үлүүлхээр. Тэрэшэлэн графигһаа гадуур 100 сеялкэ, 100 плуг бэлэн болгогдохо.

Эдэ машинануудые заһабарилхынгаа хажуугаар дүрбэдэхи кварталай түсэбэй ёһоор тракторнуудаа заһабарилжа эхилээбди. Энэ жэлдэ бүхы тракторнуудаа «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй Бэшүүрэй мастерскойдо, мүн Охин-Булагай совхозой МТМ-дэ заһабарилха байнабди.

Охин-Булагай совхозой мастерской һүүлэй хэдэн жэлэй туршада ажахын тоосоондо орожо, ашагтай олзотойгоор ажаллана. Мүнөө үедэ энэ мастерской соо 10 гаран трактор табигданхай. Энэ мастерскойн коллективэй дүй дүршэлтэй танилсахаяа Сэлэнгын, Хориин, Яруунын, хүршэ Мухар-Шэбэрэй аймагуудһаа хүнүүд ерэһэн байна.

«Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй Бэшүүрэй ЦРМ-дэ 12 трактор заһабарилагдана. Мүн XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоз 6 трактор мастерскойдо оруулаанхай.

Трактор, машинануудай заһабарилга дээрэ ажаллаха хүнүүд хүсэдөөр томилогдонхой. Тэдэнэрэй дунда социалис мүрысөөн эмхидхэгдэнэ, заһабарилагшад хамтын байраар, столовоор хангагданхай.

Бэшүүрэй совхоздо типовой шэнэ мастерской бүтээгдэжэ байна. Энэнь ерэхэ жэлдэ ашаглалгада оруулагдаха юм.

Тиигэжэ бүхы трактор, машинануудаа ерэхэ жэлэй февралиин 23 хүрэтэр—Совет Армиин һайндэр болотор сүм заһабарилхабди.

Үйлэдбэриин управлениин болон ажахынуудай инженер-механигууд, бригадирнууд, механизаторнууд заһабарилгын шанар наринаар шалгаха гэжэ хэлсэһэн. Бэлэн болоһон трактор, комбайн болон бусад машинануудые нэн түрүүн ажахы бүхэндэ томилогдоһон комисси шалгаха. Удаань ажахынуудай инженернүүд, бригадирнууд, механизаторнууд бэе бэедээ ябажа шалгалта хэхэ. Мүн заһабарилгын хүдэлмэриин шанарые арадай хинагшадай постнууд болон бүлэгүүд саг үргэлжэ хаража байха юм.

Иигэжэ манай аймагай механизаторнууд урдаа табигдаһан ээлжээтэ зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлхэ байха гэжэ найдагдана.

Я. ТУРАНИН,
Бэшүүрэй үйлэдбэриин управлениин главна инженер.

Соведүүдэй хүдэлмэри

ХУУЛИ ЁҺО НАРИНААР БЭЕЛҮҮЛХЭ

Харьяата газар дээрээ, бүхы предприяти, эмхи зургаануудта, колхоз болон совхозуудта социалис хуули ёһо бэелүүлхын хойноһоо тэмсэхэ, тэрэнэй дүүргэлтые хинаха гээшэ засаг түрын зургаануудай—нютагай Соведүүдэй конституционно уялга мүн.

Ушар тиимэһээ анхандаа тунхаглагдаһан, мүн һүүлдэ гараһан хуулинуудай ямараар гүйсүүлэгдэхэ байһаниие манай сельсовет онсо анхарал доро абадаг гээшэ. Нэн түрүүн байгаалиин баялиг, ниитын хогшол зөөри хамгаалха, ажал хүдэлмэриин хуули, пенсионно хэрэг тухай хуули, архидалга болон хулиганталгатай тэмсэхэ указ гэхэ мэтын манай эндэ ямараар сахигдажа байһаниие нэгэнтэ бэшэ шалгаһан, сесси болон гүйсэдкомойнгоо заседаниинууд дээрэшье зүбшэн хэлсэһэн байнабди.

Худалдаа наймаанай эмхи зургаануудта—ОРС-ын болон сельпогой магазинуудта эд бараанай ямар гүйсэтэй, ямараар худалдагдажа байһые хирэ-хирэ болоод лэ хинадагбди. Үшөө нёдондо һэн, ОРС-ын хозмагые даагша нүхэр Егорова, промтоварна магазинай наймаалагша нүхэр Андриевская гэгшэд хамта дээрээ 1600 гаран түхэригэй дуталта гаргаа гэжэ ревизи тодоруулаа һэн. Һүүлээрнь наймаалагшадые суглуулжа, хөөрэлдөө эмхидхэһэн, ОРС-ын хүтэлбэрилэгшын тоосоо гүйсэдкомойнгоо зүблөөн дээрэ шагнаһан байнабди. Тэрэ гэһээр квартальна ямаршье шалгалтын болоходо, дуталта үзэгдэхэеэ болинхой.

Байгаалиин баялиг хамгаалха талаар мүн лэ оролдонобди. Жэшээнь, леспромхознай (Хандагатайн) модоной хибэдэһэ дайралдаһан лэ газартаа хаядаг болоо һэн. Тиихэдэнь тусхай комисси томилжо, бүхы участогуудта шалгалта үнгэргэһэн, хибэдэһэ хаяха газар танюулжа, таһалжа үгөө һэмди.

Гэр байра доторой хуули журам сахюулхын хойноһоо һанаагаа табинабди. Хүдэлмэришэн Николай Вишняков гэр бүлэеэ хэды ехээр һандагай табюулдаг һэн бэ: һамганиинь үдэр бүри, үдэшэ бүри шахуу ерэжэ гомдохо. Теэд лэ һүүлэй һүүлдэ манай оролдолгын аша туһаар тэдэнэр эблэржэ, ямаршье гүй эбтэй һайнаар ажаһуунад.

Мүнөө үедэ архидаха, хулиган ааша гаргаха ябадалтай эрид шанга тэмсэл ябуулнабди. Энэ асуудалаар тусхай сессинүүдые июнь, август һаранууд соо зарлажа үнгэргөөбди, эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулнабди.

Мүнөө үедэ нүхэдэй сүүд, дружинануудай яһала һайнаар хүдэлнэ. Хүдэлмэришэд Бирюков, Жерлов, Миняев, Митягин гэгшэд аяг ааша гаргаһанайнгаа түлөө нүхэдэй сүүдтэ үгтэжэ, яла түлэбэ.

Автогаражаймнай профсоюзай эмхи ажалай журам хазагайруулһан жэжэхэншье ушаралнуудые тэмдэглэжэ абадаг, бүридхэдэг. Тэрээнэй аша туһа юун бэ? Жэшээнь, хүдэлмэришэд Соголов, Туманов, Афанасьев, Сулейманов гэгшэд ходо ажалһаа гээгдэдэг, хаа-яаха архиин үнэртэй ябадаг һаа, мүнөө эрид заһаранхай.

Гэбэшье Доодо складай болон ОКС-ын (түрүүлэгшэнь нүхэр Муркин) нүхэдэй сүүдүүд ажал хүдэлмэридөө мүнөө хүрэтэр үшөөл эрид хубилалта түйлажа шадаагүй.

Дружинануудай гансал һайндэрнүүдтэ болон салин абаха үдэрнүүдтэ дежурладаг һаа, мүнөө бүхы дээрээ тусхай расписаниин ёһоор хүдэлнэ.

Архидалга огтолон үсөөлхын тула гансал хэһээлтын хүдэлмэреэр яажа хизаарлажа болохоб. Хүн зоной дунда гэгээрэл-болбосоролой хэмжээнүүдые бэелүүлхын хойноһоо оролдонобди. Архишад нютагай радиогоор шүүмжэлэгдэнэ. Жэшээнь, Мухачев, Овчинников, Цыбан Бадмацыренов гэгшэд олоной һонорто табигдаа, шоо үзүүлээ.

Тэрэшэлэн эхэнэрэй совет хуули ёһо бэелүүлхэ хэрэгтэ хабаадалсана, архишадтайшье тэмсэнэ, хүн зоной гомдолые дары саг соо хаража шиидхэнэ. Тусхайлбал, хүдэлмэришэн Афанасьев гэдэг ажалай журам ходо хазагайруулдаг, үмсынгөө ажалда үлэмжэ ехээр дашуурдаг һэн. Тиихэдэнь хүршэнэрынь дуулгаа. Эхэнэрэй советээрхин ошожо, тэндэ шалгалта хээ, нүхэр Афанасьевтай хэдэн дахин хөөрэлдөө. Мүнөө нүхэр Афанасьев яһала гуримтай зохидоор бэеэ абажа ябадаг болоо.

Ниитын газарнуудта үхибүүдэй миин зайгуултажа ябахагүйнь тула тэндэ багшанарһаа гадна, түрэлхид дежурлана.

Бүхы магазинуудта архи худалдалга эрид гуримшуулагдаа.

Июнь һараһаа хойшо ниитын гурим сахиха асуудалаар эрхэтэдэй суглаан хоёр дахин үнгэргэгдөө. Эндээ гэмтэ хүнүүдые ерүүлжэ, шүүмжэлхэһээ гадна, хуули ёһон тухай лекцинүүдые үнгэргөөбди. Һүүлшымнай тиимэ суглаан дээрэ аймагай милициин таһагые даагша, арадай судья уригдажа, һонирхолтой элидхэл хээ.

Хуули ёһо нарин нангинаар сахиха тухай хүдэлмэришэдэй болон бүхы алба хаагшадай дунда суглаанууд үнгэргэгдэнэ. Мүн депутадуудай һунгуулиингаа округуудта хөөрэлдөөнүүдые хэнэ. Энэ талаар депутат нүхэр Сараев илангаяа ехэ эдэбхи үүсхэл гаргана.

Уран һайханай бүлгэмэйхид модо бэлэдхэлэй участогуудаар ябажа, тематическа үдэшэнүүдые харуулна.

Гүйсэдком, библиотекэнүүдтэе шэнэ хуулинууд тухай номуудые эди тодо газарта табижа, уншагшадта дурадханабди.

Иигээд гүйсэдкомойнгоо һаяын зүблөөнүүд дээрэ нүхэдэй сүүдэй, дружинануудай, мүн олониитын хэдэн эмхинүүдэй тоосоо шагнахамнай.

Ниитын гурим сахилгаар, мүн бэшэшье үрэ дүнгүүдээр үйлсын комитедүүдэй хоорондо мүрысөө эмхидхэжэ, тусхай туг бии болгохомнай.

Иимэрхүү хүдэлмэри бусадшье нютагай Соведүүдтэ хэгдэжэ байһан юм бээз.

Сэхыень хэлэхэдэ, үшөө шиидхэгдээгүй хэрэгүүд олон.

Нютагай Соведүүдэй, тэдэнэй депутадуудай, эдэбхитэдэй үмэнэ арад зониие хүмүүжүүлэлсэхэ гэһэн дайшалхы зорилго табигдана. Эндэ хуули ёһо сахилга хинаха хүдэлмэри гол нэгэн һуури эзэлнэ.

Энэ зорилгоёо бидэнэр бэелүүлхын хойноһоо бултаараа эдэбхитэй шударгыгаар оролдохо, иигэжэ хүн зондоо, өөһэдтөөшье һайн хэхэ ёһотойбди.

З. ВСТАВСКАЯ,
Загарайн Доодо-Элхиин сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

Улаан-Үдын ТЭЦ дээрэ электрослесарь Виктор Исаков жэшээтэ ажалаараа суурхана. Тэрэнэй эршэ түгэс оролдолгын ашаар ТЭЦ тордиһогүйгөөр хүдэлнэ. Зураг дээрэ: коммунис ажалай ударник Виктор Исаков.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

СОЁЛШОДОЙ СЕМИНАР

Һаяхан Баргажанай аймагай соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй семинар болобо.

Семинарта хабаадагшад аймгүйсэдкомой соёлой таһагые даагша нүхэр Д. Б. Шагдароной элидхэл шагнаад, Агууехэ Октябриин революциин 50 жэлэй ойе угтаха, мүн үбэлэй үедэ холын фермэ отарануудые соёлой талаар хангаха тухай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэд.

В. ГАРМАЕВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РЕСПУБЛИКЫН ЭДЕЭ ХООЛОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Эдеэ хоолой промышленностьда олон удаан жэлдэ һайнаар хүдэлһэнэйнь, үйлэдбэриин талаар һайн үрэ дүн түйлаһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар иимэ хүнүүдые шагнаха:

1. **Афанасьева** Парасковья Изотьевнае—Улаан-Үдын пивын заводой хүдэлмэришэн.
2. **Березкин** Георгий Ивановичые—Улаан-Үдын Ленинэй ордента мяха-консервын комбинадай түмэр баанхын цехэй хүдэлмэришэн.
3. **Бурцева** Раиса Федоровнае—Улаан-Үдын Ленинэй ордента мяханай комбинадай малай баазын хүдэлмэришэн.
4. **Дамбуев** Иван Дамовичые—һү бэлэдхэхэ ба һүнэй промышленностиин талаар Буряадай республикын үйлэдбэриин управлениин начальник.
5. **Заиграев** Кирилл Михайловичые—Улаан-Үдын ликеро-архиин заводой слесарь-тааруулагша.
6. **Китаева** Евдокия Васильевнае — Улаан-Үдын алкогольгүй ундаанай заводой квас шанагша.
7. **Киселева** Лидия Ивановнае Улаан-Үдэ городой 2-дохи хилээмэнэй заводой лабораториие даагша.
8. **Котова** Фекла Степановнае—Улаан-Үдын Ленинэй нэрэмжэтэ мяха-консервын комбинадай бухгалтер.
9. **Москалева** Нина Васильевнае—Улаан-Үдэ городой хилээмэнэй комбинадай кондитерска цехэй үйлэдбэриие даагша.
10. **Мурашова** Александра Степановнае — Буряадай АССР-эй Эдеэ хоолой промышленностиин министрэй орлогшо.
11. **Раднаев** Цыдемпил Цыбеновичые—Сэлэнгын архи нэрэдэг заводой директор.
12. **Ромаева** Нимажап Алахаевнае—Хориин тоһоной гол заводой мастер.
13. **Рупышева** Анна Иосифовнае— Улаан-Үдын Ленинэй нэрэмжэтэ мяха-консервын комбинадай колбасагай заводой хүдэлмэришэн.
14. **Синявин** Михаил Григорьевичые—Үнэгэтэйн плодоовощно заводой директор.
15. **Скубаренко** Николай Федотовичые—Бэшүүрэй саахарай заводто хэрэглэгдэдэг зүйлнүүдэй таһагай начальник.
16. **Федотова** Устинья Федоровнае—Улаан-Үдэ городой 1-дэхи хилээмэнэй заводой хүдэлмэрилэгшэ.
17. **Хильченко** Павел Максимовичые—Улаан-Үдын спиртын заводой директор.
18. **Хуторный** Василий Семеновичые—Зэдын тоһоной гол заводой директор.
19. **Чаплин** Ефим Алексеевичые—Улаан-Үдын Ленинэй нэрэмжэтэ мяха-консервын комбинадай мяха багсалдаг цехэй начальник.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **А. ХАХАЛОВ.**

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **Л. САБУРОВ.**

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1966 оной октябриин 14.

ҺУРАЛСАЛАЙ УРДА ТЭЭ

Бэшүүртэ пропагандистнарай хоёр үдэрэй семинар партиин райкомой дэргэдэ үнгэргэгдэбэ.

Семинарай түрүүшын үдэр пропагандистнууд партийна пропагандын удха шанар ба зорилго тухай, хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха юһэ һарын түсэбэй дүүргэлтын дүн болон ажахын жэлые амжалтатайгаар түгэсхэхэ талаар аймагай партийна организациин зорилго тухай элидхэлнүүдые шагнаһан байна. Эдэ асуудалнуудаар партиин райкомой секретарьнар нүхэд Конечных, Калашников гэгшэд элидхэбэ. Бэшүүрэй дунда һургуулиин директор нүхэр Паньков уласхоорондын байдал тухай лекци уншаа.

Семинарай хоёрдохи үдэр пропагандистнар өөһэдынгөө мэргэжэлээр хэдэн секци боложо хубаараад, үнгэрһэн һуралсалай жэлэй дүн тухай хөөрэлдэһэн, түрүүшын үедэ шудалха темэнүүдые яажа үнгэргэхэ тушаа методическа заабари, тайлбарилхы һургаал абаһан байна.

Семинарта 70 шахуу хүн сугларжа, тэрэнэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаһан байна.

Б. БАДАРМАЕВ.
Бэшүүрэй аймаг.

УЗБЕГЭЙ ССР. Хадаһаа буудаг Чирчик мүрэн һабаяа һэлгээ. Чарвакска барилгашадай 20час соо бодхооһон шулуун хаалтада тулажа ерэһэн хүсэтэ урасхаал 780 метр тоннель худар шэглэн урдаба. 600 мянган ки.ловатт элшэ хүсэ үгэхэ электростанциин ба ехэ хаалтын бодхоогдожо байгаа Тянь-Шаниин хоншоортохи барилгын түрүүшын шата иигэжэ дүүрэө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Чирчик мүрэн хаагдаад байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ТҮХЭРЕЭНЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

Анна Спиридоновна Сороко... кова энэ жэл «Ажалдаа шалгар... най түлөө» медаляар шагнаг... һан. Үнэхөөрөө энэмнай ажал... хэдээ бэрхэ, олон үгэгүй, ураг... һанаатай, үльгам шударгы ... Гушан үдэр бэшэ, гушан жэл ... үнеэ һааха гээшэмнай амар х... бэшэ. «Сибиряк» колхоздоо түр... лэн һү һааха, гүрэндэ худалд... гурбан кварталай түсэб сүм ... гээ. Энэ амжалта миин зү... ерээгүй.

Анна Спиридоновнагай ... хүдэлмэри тухайнь һонирхо... Дари Балдановна Алсыева... мүрысэдэг тухайгаа хөөрэнэ. ... һаараашье дүй дүршэлөөрөө... тон адли хоёр.

Һаалишан Алсыева баһал ... гаран жэл соо үнеэнэй дэлэн ... торһон. Һааһан һүень хамта... хэдэн арбаад цистернэ болохо. ... нөө тэрэ 17 үнеэ һаана. Үнеэ... риһөө 1600 килограмм һү һаа... уялгаяа амжалтатайгаар дүүр... Юһэ һара соо үнеэн бүри... 1617 килограмм һү һаагаад ... на. Жэлэй дүүрэтэр ... 500—600-гаад килограмм ... үнеэн бүриһөө һааха хүсэлэн... Анна Спиридоновнагайшье а... лай үрэ дүн мүнөөхэн үедэ ... сыевагайхитай тон адли. ... ниинь алин гэшэгүй. Бэрхэ һаа... шадай хэниинь илагша ааб. ... лэй дүн харуулна бээз!

Уялгаяа дүүргэһэн Түхэрэ... түрүү хоёр һаалишад Түнх... бүхы малшадай үльгэр жэшээ ... лоно. Эдэнэй ажал, хүдэлмэри ... рахада урматай. Харууһа... үнеэдынь тобир тарганууд. Үне... бүриһөө тугал жэншэдгүй аба... гынь һайшаамаар.

— Үнеэдээ гурба дахин һаа... бди. Һаахынгаа урда тээ зааг... хүхэ дэлэнгынь бүлеэн ү... угаадаг, сэбэр полотенцээр ар... дагбди. Һүүлээрнь видхэрэлгэ ... дэг заншалтайбди. Илангаяа ... рүүшынхеэ тугаллаһан малые ... бөөр һааха хэрэгтэй,—гэжэ ... Балдановна хөөрэнэ.

Фермын тоо бүридхэгшэ Вале... тина Николаевна Софьина иигэ... хэлэбэ:

— Нүхэд Сороковикова, Алсы... ва хоёр зоотехническэ ёһо гур... наринаар сахидаг. Бэлшээр... үедэ мал адуулагшын хойно... хинан шалгажа байдаг заншал... Хэрбээ муугаар бэлшээгээд ас... һаань, мал адуулагшадые шан... шүүмжэлдэг. Үбэлэй үедэ ... дэйнгээ һу ехээр үгэхыень хар... сажа, мал бүхэндэ тэжээлэй ... цион зохёодог байна. Жэшээ... Анна Спиридоновнада «Ягод... гэжэ нэрэтэй үнеэн бии. Т... үнеэе һаалишан һайса эдеэлү... дэг. Яахадааб гэхэдэ энэ ... сүүдхэдээ 15—16 литр һү үгэ... Хэрбээ иимэ һүтэй малые ... эдеэлүүлбэл, ямар һүн гараха...

Ажал һайса хэжэ, алдар со... той болоһон Түхэреэнэй эдэ һа... лишад амжалта ехые түйлабад... гэжэ огто һанадаггүй. Харин ... һэн ажалаа шамарладаг. Түнх... эрхэ байдала үшөө ехэ һү һа... аргатайгаар гэжэ тоолодог бай...

Б. ШИРЕТОРОВ.

НОЁХОНОЙ ДОМОГ

УРДАМНАЙ томохон модон набшаһануудаа һалбайлган ургажа байна. Намарай шэнжэ орожо, хубиржа хаташаһан шарахан набшаһануудынь һалхинда гүбигдэн хиидэнэ. Хоног ошохо бүри энэ модомнай өөрынгөө гоёолто шэмэгһээ мултаржа, үрэ жэмэсээ тала дайдаар дүүрэн сасажа байһандал үзэгдэнэ. Намарай саг гээшэмнай тиимэл ха юм даа. Хуһа, уляангир гү, али шэнэһэн гү—ямаршье, ёһотой жэмэсгүй модонуудшье һаа, хүйтэнэй түрүүшын амисхалда гоё һайхан ногоон тэрлигээ, хушан шара үнгэтэй болгожо, бэедээ зүүжэ байһан хамаг шэмэгээ дэлхэйдэ бэлэглэнэ.

Би мүнөө Ноёхон нютагташье ерээд, энэ дайдын шарайе нюдөөрөө шарайшалжа, үнгэ түхэлыень ухаан бодолдоо ухамайлан байхадаа, артелиин хүгжэлтые эгээл тэрэ, урдаа байһан томо бүдүүн модонтой жэшэнэб! Магад хэзээ нэгэ сагта энэ модомнай мүнөөнэйхи шэнги бүдүүн томо байгаагүй бээз. Он жэлнүүд үнгэрөө. Теэд тэрэ модомнай бэхижээ, бүдүүрээ. Мүнөө жэлдэ бүришье һайхан жэл мандажа энэ модоноймнай һалаа мүшэрнүүдынь улам лэ дэлисэтэй, набшаһа намаануудынь бүрил һаглагар болоһон байна.

Хүн гээшэмнай уг заяанһаа хойшо хабарай дулаан саг оруулжа, үрэ жэмэсээ таридаг, намарай элдин саг гаргажа, тэрэнээ хуряажа абадаг, баян ургасаяа баяраар угтадаг заншалтай ха юм! Үргэн элдин Ноёхон нютагаймнайшье зон алтан намарайнгаа үрэ жэмэстэ, баян хэшэгтэ хүртэжэ байнхай. Аглаг элдин дайдаһаань амбаар дүүрэн арбай тарян сасараа. Энэнь артелиин механизаторнуудай аша үрэ. Хэзээб даа, урдань хэдэн жэлэй саада тээ Ноёхон нютагта эдлэгдээгүй үргэн дайда, хүнэй гар хүргэгдөөгүй шэнэ газар нэмжыгшэ һэн. Тэрэниие эмниг мори хазаарлаһандал, колхозой механизаторнууд агта хүлэгөөр онги урба татажа, үрэжэлтэ дайда болгоһон түүхэтэй. Мүнөө тэндэһээ абтаһан шара шэниисын залаае колхозой түрүүлэгшэ Дамба Бадмаевич Цыдыпов багсалан бариад, урматайгаар шэртэн хаража байна. Артелиин ямар ехэ баялиг гээшэб! 1962 онһоо хойшонхи үедэ аяар гурба мянга гаран гектар шэнэ газар элдүүрилгэдэ оруулагдажа, колхозой тарялан 11 мянган гектар хүрэтэрөө үргэдхэгдэһэн. Энээнэй аша туһань мүнөө намарай ургаса дээрэһээ элирнэ. Шэнэ газар хахалагдажа, тэндэһээ абтаһан ороохо тарянай хэмжээе гаргаа хада, адагынь 40—50 мянган центнер болохо байнал. Баян хэшэгтэ мүнөө намар хамта зуу гара мянган центнер тарян хуряагдаһан. Энэнь нёдондонойхиһоо таба дахин ехэ болоно. «Иимэ ургаса абтаха гээшэ энээнһээ урагша ямаршье жэлнүүдтэ үзэгдөөгүй юм» гэжэ Дамба Бадмаевич хөөрэнэ.

Зүб даа! Үшөө мүнөө жэлдэ гүрэндэ тушаагдаһан ороохо тарянай хэмжээе тоолоо һаа, иимэ ехэ хэшэг Эхэ орондомнай Ноёхонһоо хэзээдэшье ороогүй ха юм. Ноёхоной таряашад шэнэ ургасынгаа дээжэһээ 50 гара мянган центнер гүрэндөө бэлэглээд, жэлэйнгээ түсэбые табаһаа үлүү дахин дүүргэжэ, гансахан таряа худалдалгаһаа хахад миллион түхэригэй олзо доход ниитынгээ жасада оруулхань.

Энэнь таряашадай баяр, омогорхол! Артелиин таряашадта намарай шэнжэ иимээр үзэгдөө. Теэд колхозой малшад хүдөөгэй һайндэрые ямараар угтаһан байнаб? Аяга хүнэгөөр дүүрэн сагаан эдеэ салгидуулжа, найр зугаа дэлгэхэ, хүндэтэ айлшадаа хүлеэн угтаха мяха төөлэйтэй, Эхэ орондоо эрхим бэлэгтэйл! Һү, мяха гүрэндэ худалдаха юһэ һарынтаа түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн, хэмһээ ехэ «сагаан алта» багсалжа бэлэтгэһэн байна. Иигэжэл үнөөхи Ноёхоной дайдые бүрхөөжэ байһан һаглагар томо модоноймнай һалаануудынь улам бүдүүржэ, үрэ жэмэсээ дэлгэжэ байнал.

Теэд мүнхын аршаан сасагдаһандал ургажа байһан энэ модоной һалаа мүшэр, гэшүүһэн бүхэндэнь ажалша зонойнь шэнжэ шанар харагдажа байдаг. Тэндэнь хүнэй хуби заяан шиидхэгдэнэ. Эндэ ажалша бэрхэ хүнүүд олоор урган гараа.

Колхозой тогтохоһоо хойшо мал ажал дээрэ ябаһан Жадамба үбгэн мүнөө хүрэтэр амиды мэндэ ябаһан байгаа һаа, бага басаганайнгаа үбсүүн дээрэ алтан угалзата, Агуу Ленинэй дүрсэтэ орденой яларжа байхыень хараха, Хандасуугай аргагүй зол хубитай байһанда хүхихэ, зүрхэ сэдьхэлээ баяраар халяаха һэн. Артелиин түрүү һаалишан Хандасуу Цаһаева бага балшар наһандаа эхэһээ һалаад, арбан дүрбэ наһатайдаа Жадамба абатаяа артелиингээ мал адуулжа гараһан. Энэ басаганда эсэгынь һургаал заабари, юрөөл байлсаа.

...Дайнай хүндэ жэлнүүд. Энэ үедэ жара наһаяа гараһан Жадамба үбгэжөөл бага басагаяа Соготын гүүртэдэ абаашажа, һаалишан болгоһон байна. «Иигээд лэ ажалай замда оробош, һайн ябаарай басагамни» гэһэн абынь юрөөл Хандасууда мүнөөшье мартагдадаггүй. Хандасуу гансал энэ хүдэлмэридэ хори гаран жэлдэ таһалгаряагүй хүдэлөө. Бэеэр набтаршаг, хүрин хара шарайтай энэ эхэнэр Ноёхон нютагайнгаа солые дээрэ үргэлсэжэ ябана. Олон жэлдэ ажаллажа байхадаа ямаршье бэрхэшээлһээ сухаряагүй ха юм. Тиигээд зонойнгоо найдабари, этигэлдэ хүртэнхэй. Хандасуу аймагай Соведэй депутат, жэшээтэ ажалшан! Иимэл даа, үбсүүндээ Ленинэй орден яларуулжа байһан эхэнэрэй шэн габьяа.

Ноёхоной үшөө нэгэ Хандасуу тухай хөөрэебди. Тэрэ эхэнэр 35 жэлдэ һаалишан ябаа. Энээнэйнгээ түлөө Хандасуу Гыденовна Цыдыпова Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан байна. Энэ артельдэ ажаллажа байһан юрын хүнэй хуби заяан иимэл алдар солотой.

...Урдамнай һаглайн ургажа байһан энэ модондомнай үшөө ямар олон гэшүүһэнүүд набшаһаяа гүбижэ харагданаб! Тэрэнэймнай мүшэр һалаа бүхэниинь нэгэл домогтой. Һанахадашни гэрээндэ нютагай зоной шэнжэ ажалайнь алдар габьяа нүлөөлһэн шэнги. Ургажа байһан модон газартаа бүхөөр үндэһэлөөд байхадаа, түргөөр томо болодог, бүхэжэдэг ха юм. Тэрээн шэнги XXI партсъездын нэрэмжэтэ артелиин гэшүүд газар дайдаяа ажалаараа шэмэглэжэ, үрэжэлтэй баян болгожо, колхозойнгоо экономикые баян дээрэнь үшөө баян дэлгэр болгоно.

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын намар Ноёхон нютаг иимэ домогтойгоор үзэгдэбэ. Энэ домог тухай нютагай зон һаяхан һайндэрлэжэ байхадаа хэлсэжэл байгаа ёһотой.

Т. ГАРМАЕВ,
манай корр.
Сэлэнгын аймаг.

Мүнөөдэр—эдеэ хоолой хүдэлмэрилэгшэдэй промышленностиин үдэр

АМТАН ЭДЕЭНЭЙ ҮЙЛЭДБЭРИ

Ивалгын кондитерска фабрика шэхэр, бообын шэмэтэ эдеэ гаргадаг республикымнай эдеэ хоолой томохон предприятинуудай нэгэн. Тэндэ элдэб зүйлэй конфетэ, печени, пряник үйлэдбэрилэгдэнэ. Тэрэнэй гаргаһан продукци республикын эдеэ хоолой болон кондитерска бүхы магазинуудта хараха байхат.

Фабрикын карамельнэ цех. Тэндэ тодхогдоһон лининүүд таһалгаряагүй хүдэлжэ, тэрэнэй дэргэдэ ажаллажа байһан хүнүүд оньһото тэдэ машинануудтай урилдаһандал забдагүй. Шанагдан буйлуулагдаһан зүйлнүүд элдэб үнгэ оруулагдаад, лини дээрэ табигдан һубигдана. Утаһан шэнгеэр һубигдаһан тэрэ нариихан зүйл автомат дамжан саашаа ошожо, хэбтэ сохигдон таһа хэршэгдээд, гарахатайгаа зэргэ оньһон аргын хүсөөр саарһанда оройгдон, бэлэн конфетэнүүд хайрсаг руу унагаагдана. Конфетын хайшан гэжэ гаргагдадаг байһан энэ хүдэлмэри тэрэниие хэрэглэгшэдтэ һонирхолтойшье бэзэ.

Магазинуудтамнай наймаалагдадаг Ивалгын фабрикын маркатай «Тузик», «Золотой ключик», «Кис-кис» гэхэ мэтын ирис, «Барбарис», «Дюшес», «Театральный» болон бусад карамель тус фабрикын хүдэлмэришэдэй бүтээсэ ехэгэ ажалай хүсөөр үйлэдбэрилэгдэнэ.

Ирис болон бусад конфетэ үйлэдбэрилдэг лининүүд дээрэ хүдэлжэ байһан Мария Никандровна Дунаевагай бригада эрхим ажалаараа фабрика соогоо шалгарна. Нүхэр Дунаева эндэ арба гаран жэл соо хүдэлжэ байһан дүй дүршэлтэй кондитер. Олон жэлдэ оролдосотой һайнаар хүдэлһэнэй түлөө Мария Никандровна «Хүндэлэлэй тэмдэг» ордендо хүртэнхэй. Партиин гэшүүн нүхэр Дунаевагай бригада коммунис ажалай бригадын нэрэ нэрлүүлнэ.

Бригадада хамта дүрбэн хүн хүдэлнэ. Тэдэнэр ажалай али бүхы ябасые үрдин, үйлэдбэрилэн гаргажа байгаа продукцяа шанар һайнтайгаар тушаана. Тиимэһээ худалдаа наймаанай инспекци бригадын гаргаһан продукцида «һайн» гэһэн сэгнэлтэ үгэдэг байха юм.

Бригадын гэшүүд ирис гү, али карамелиин эд буйлуулан шанагша Валентина Золотухина, машинист Лидия Осипова, бэлэн болоһон продукци эблүүлэн амһаргалдаг Елена Волокитина гэгшэд ирисэй лини дээрэ хүдэлжэ байба. Автомат нэгэ жэгдээр һаатан һамшангүй хүдэлгэгдэжэ, бэлэн болоһон продукцяа хайрсаг хайрсагаар ябталуулна.

Коммунис ажалай энэ бригада һараһаа һара бүхэндэ ажалай үндэр бүтээсэ туйлана. Сентябриин дүнгөөр тэрэ бригада һарынгаа түсэб 113,7 процент дүүргэһэн байха юм. Фабрикын бригаданууд хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ нүхэр Дунаевагай даадаг бригада түрүү һуури эзэлжэ, мүнгэн шанда, дамжуулгын вымпелдэ хүртэһэн байна.

Карамельнэ цехэй нүгөө нэгэ бригадые технолог Татьяна Вадимовна Орлова толгойлно. Энэшье бригада баһал һайнаар хүдэлнэ. Үнгэрэгшэ һарынгаа түсэб үлүүлэн дүүргэә.

Фабрикын гурилай цех олон янзын печени, пряник гаргана. Цехэй бригаданууд республикынгаа арад зондо кондитерска зүйлнүүдые элбэгээр үгэнэ.

Ивалгын кондитерска фабрика үйлэдбэреэ улам үргэдхэнэ. Фабрикын коллектив өөһэдынгөө хүсөөр барилга хэжэ, байрадаа хоёрдохи дабхарые бодхоогоо. Тэндэнь ирис гаргадаг лини тодхогдожо байха юм. Тэрэшэлэн эндэ карамель конфетэ саарһаар оройдог автомат, шэнэ ваакум аппарат тодхогдонхой. Фабрикын үйлэдбэри шэнэ шэнэ түхеэрэлгэнүүдээр оньһожоруулагдахатайгаа хамта, гаргаһан продукцииингаа ассортимент олон янзын болгоно. Тиигэжэ энэ жэлдэ «Восточная сладость», «Самоцвет» гэжэ конфетэнүүдые, «Молодежный», «Подмосковный» гэжэ пряник, мүн хэдэн нэрын печени үйлэдбэрилдэг болоо.

Шэхэр, бообын шэмэтэ эдеэ үйлэдбэрилэгшэ ивалгынхид мүнөөдэр республикынгаа эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта һайндэрөө баяр зугаатайгаар тэмдэглэжэ байна.

Н. ЦЫБЕНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) кондитерска фабрикын хүдэлмэришэд М. Н. Дунаева, Л. М. Осипова, В. И. Золотухина, А. С. Кожевников, Е. Н. Волокитина.

А. НАГАСЛАЕВАЙ фото.

ҮТЭГ АШАГТАЙ

Забайкали шадар байдаг хүн зонһоо үгэһөө «үтэг», «баллуур» гэхэ мэтэ үгэнүүд үгы боложо байна гэжэ Улаан-Үдэдэ болоһон зүблөөн дээрэ Буряадай комплексно научно-шэнжэлэлгын институдай шэнжэлэлгэ хэһэн лингвистнүүд мэдээсэһэн юм. Хэрбээ ганса хэлэн тухай иимэ үгын гараа тиимэ ехэ хохидол байхагүй бэзэ. Харин нютагай эдэ үгэнүүд уһалагдадаг газар тариалан хүгжөөлгэдэ тон шухала үүргэ дүүргэдэг байна.

Буряад орон—манай ороной ганданги зонын нэгэндэ ородог, тэндэ бэлшээри болон сабшалан тон бага ургаса үгэдэг юм. Эгээл тиимэ дээрэһээ эндэ урдаһаа хойшо иимэл гуримые баридаг байгаа. «Хэрбээ тэнгэриһээ үгөөгүй гээшэ һаань, газар шииг нойто бэлэн байлга». Тиигээд урда сагһаа хойшо нютагай зон гол горход, нуурнууд болон булагуудһаа сабшалангаа уһалдаг байһан. Гадна, Сибириин шанганай түйтэниишье өөрынгөө ашаг гарахын хэрэглэдэг байһан юм гэжэ түүхэшэн халяадаг байгаа. Энэнь нойто бариха онсо өөрсэ арга байһан. Таряашан хүнэй агротехникэ, сабшалангаа шэбхээр үтэглэхэ мүн лэ оролсодог һэн. Тэрэ «баллуур» гэдэг тусхай зэмсэгээр хүрьһэндэ тараан даража үтэглэдэг байгаа. Иигэжэ үтэг бии болгодог һэн. Үтэг гээшэ ургамал һайнаар ургаха онсо һайн нүлөөтэй үтэгжүүлэгдэһэн сабшалан мүн.

Уһалагдадаг газар тариалан Соёлой засагай жэлнүүдтэ ехээр хүгжөө. Буряадай АССР-тэ уһалагдадаг газарай талмай гурбаһаа үлүү дахин үргэдөө. Уһажуулагдаһан газарайнгаа хэмжээгээр автономито республика России Федераци дотор түрүүлэн һуури эзэлнэ. Забайкалиин луговодуудай дүршэл бүхэсоюзна хэмжээн дээрэ гараһан юм. Түшаад онуудаар Буряад оронойнгоо сабшалангай ногооной ургасые дээшэлүүлхын түлөө хүдэлөөн эхилээ һэн. Энэ хүдэлөөе үүсхэгшэ луговод В. А. Герасимов богонихон болзорой туршада үтэг болгогдоһон талмайн гектар бүхэнһөө 10—13 центнерэй орондо 90—120 центнер болотор үбһэ суглуулдаг болоо. Мүн иимэ ехэ ногооной ургаса тэрэниие дагагшад—луговодууд А. И. Батышев, К. Д. Санжанов, Л. Д. Кишектуев болон бусад ургуулдаг байһан юм.

«Үтэг», «баллуур» гэһэн үгэнүүд юундэ гэнтэ мартагдажа эхилээ гээшэб? Шалтагааниинь гэхэдэ, пропашной системын зарим гуримуудые эрдэм ухаанай үндэһэгүйгөөр, ёһо тэдыгээр нэбтэрүүлгэ мүн болоно. Сабшалангые эрхилхэ арадай дүй дүршэлые мартаха ябадал ехэ хохидолтой байгаа: Һүүлэй жэлнүүдэй туршада ногооной ургаса гектарай 7 центнерһээ дээшэлнэгүй. Олон ажахынууд республикаһаа гадуур тэжээл бэлэдхэхэ баатай болонхой.

Имагтал һүүлэй 2—3 жэлэй туршада сабшалан эрхилхэ ябадал Буряад орондо дахинаа хүгжэжэ эхилээ. Автономито республикын олонхи совхоз, колхозуудта оньһожоруулагдаһан лугомелиоративна отрядууд болон звенонууд байгуулагдажа, уһалагдаха газар болон техникэ даалгагдаа. Үсөөн бэшэ шэнэ гидротехническэ барилганууд бодхоогдоо, олон хуушан барилганууд заһабарилагдаа.

КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй һүүлээр ажахы бүхэндэ газарай хүрьһэ һайжаруулха тодорхой түсэб зохёогдонхой. Табан жэлэй туршада Буряад орондо үзэгдөөгүй ехэ мелиоративна хүдэлмэриин дэлисэ хараалагданхай.

Буряадай АССР-тэ уһалууриин 525 барилга баригдаа. Теэд тэдэнэй ойролоол 8-ниинь инженерно шэнжэтэй, харин бэшэниинь проектгүйгөөр, барга ёһоор баригданхай. Ойролоол ганса канал аад, үсөөхэн хубаарилгын ханаабуудтай, үгышье һаа, ойролоо тэдээнгүйгөөр баригдаһан барилганууд байха юм. Олон барилганууд уһа абаха болон уһанай хэмжээе тааруулха барилгаар тон мууса хангагданхай. Энээнһээнь боложо, уһа нормотойгоор урадхуулха арга боломжо үгы. Гол түлэб уһа «зүүндэнь урадхуулгаар» лэ газар уһалагдадаг байна. Тиимэһээ газар үлүүсэ уһалагдажа, намаг болохо ушар үсөөн бэшэ үзэгдэнэ.

Уһалууриин иимэ барилгануудые техническэ талаарнь шэнэлэн бариха, харин шэнэ барилгые имагтал проектын ёһоор бариха байһаниинь ойлгосотой. Теэд эгээл эндэ бэрхэшээлнүүд гарана. Хяагтын аймагай Хүдэриин совхоз мүнөө жэл Хүдэри голой адагта мелиоративна хүдэлмэри хэхын тула 40 мянган түхэриг урьһаламжа абаад, хүдэлмэреэ эхилхэ аргагүйдэнэ: проект табиха хүн олдоногүй. Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз намаг газарые хатаахын тула 200 мянга шахуу түхэриг гаргашалха гэжэ шиидээ һэн. Багсаажа тоолоһоной ёһоор, энэ хэрэг ашагтай: 3—4 жэл болоод гаргаша бусаагдаха юм. Гэбэшье энэ ашагтай хэрэгые бэелүүлхэ болзор хойшолуулагдаа. Ушарынь гэхэдэ, проект табигшадтай договор хэхэ талаар колхозой правлениин бүхы һэдэлгэнүүд амжалтагүй байшоо. «Росгипроводхозой» институдай Буряадай экспедици ехэ болоһон хүдэлмэриие бүтээхэ аргагүй. Проект табилга мелиорациин арга боломжые хэрэглэхэ ябадалда горитойхон һаад болонхой. Харин тиихэдэ мелиорациин арга боломжо туйлай ехэ!

Хэрбээ Карелиие мянган нуурай орон гэдэг һаа, Буряад орониие ехэ, бага мянган горхонуудай хизаар гэхэдэ болоно. Тиихэдэ эндэхи хада ууланууд гол горхонуудай урдан, холо ойро тараха һайн арга боломжо олгуулна. Автономито республикада нютагай газарай эрхэ байдалай ёһоор, 625 мянган гектар талмай уһалжа боломоор гэжэ СССР-эй Науканuудай академиин үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые шэнжэлхэ комплексно экспедициин совет тодорхойлһон юм.

Буряад ороной уһалагдадаг газарай дүрбэхэн процентнь мүнөөдөө хахалагдадаг, тэндэ гол түлэб овощ, хартаабха, силос болохо кукуруза ургуулагдадаг байна. Гэхэ зуура, уһанай газарһаа үбһэ ногооной ба орооһо таряанай баян ургаса абтадаг. Бэшүүрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоз уһалагдадаг бүхы газарһаа дунда жэшээгээр гектар бүриин 41 центнер, харин юрын газарһаа ойролоо 13 центнер хабарай шэниисэ хуряан абаһан. Эрдэмтэдэй шэнжэлһэнэй ёһоор, Буряад ороной уһалагдадаг газарһаа олон мянган тонно орооһо таряа абажа болохо байна. Тиихын тула газарайнгаа үрэжэл һайжаруулхал хэрэгтэй.

Буряадай республикын мелиораторнууд Сибирьтэхи уһалууриин барилга түхеэрэлгэнүүдэй проект табилгын асуудалые түбхын түрүүн шиидхэхэ ёһотой болоно. Эндэхи проект табилгын хэрэг Дунда Азиин дүй дүршэлые үндэһэ болгодог байһаар. Иигэжэ хэлэхэнь аягүйшье һаа, үнэндөө тиимэл байна. Хооһон тала Забайкали хоёр ташха ондоо гидрологическа районууд байһаниинь элитэ. Тиигэбэшье «Росгипроводхоз» гэжэ институт Дунда Азида туршагдаһан проектнүүдые Зүүн Сибирьтэ хэрэглэжэ үргэлжэлһөөр.

Энэ институдай Буряадтахи экспедици Сибириин хүрьһэнүүдтэ тааараха проект зохёохо туршалга гидротехническэ барилгын талаар түрүүшынхеэ хэнэ. Мүнөө тиимэ түхеэрэлгэнүүд баригдажа байнхай. Гэбэшье «Росгипроводхозой» дахинаа буруушаагаа һаань, энэ хүдэлмэримнай буруу һүрэхэнь гээд экспедициин ахамад инженер С. П. Чернухин һанаата болоно. Тус институт туршалга хэгшэдые дэмжэхэ, тэдээндэ туһалха бэзэ гэжэ найдагдана. Теэд, ушар шалтагааниинь гансашье энэ бэшэ: иимэ ехэ шэнжэлгэнүүд бүхы шухала зүйлнүүдээр хангагдаха ёһотой болоно. Туршалгын проект табиха, Сибириин гидротехническэ түхеэрэлгэнүүдые бариха хэрэг толгойлхоор научна центр бии болгохо хэрэгтэй.

Юрэнхыгөөр хэлэбэл, Сибирьтэхи мелиорациин асуудалнууд мүнөөдөө дутамагаар шэнжэлэгдэнхэй. Энээнһээ шалтагаалан, газарай үрэжэл һайжаруулха программа эрдэм ухаанай заабариин ёһоор тодорхойлон зохёохо хэрэгтэ бэрхэшээл ушарна. Проект табиха шэнжэлгын түсэбүүд ехээр оройтожо баталагдадаг, жэлэй турша соо олон удаа хубилгагдадаг байна. Олонхи барилганууд технико-экономическа даб дээрэхи тайлбарилгагүйгөөр, колхозуудай гуйлта ба захилнуудай үндэһөөр лэ түсэбтэ оруулагдадаг юм. Мелиорациин хэгдэхэ газарнуудые тодорхойлхо, олон янзын хүрьһэтэй, уларилтай нютагуудта уһалалга хэхэ гурим, намаг налхитай газарнуудай уһа хатааха онол арга гэхэ мэтын асуудалнууд шэнжэлэгдэхэ ёһотой болонхой.

Республикын хүдөө ажахын туршалгын станциин хүдэлмэрилэгшэд энэ талаар тохёолдоһон дутуу дунданууды зайсуулха һэдэлгэ гаргана. Жэшээлэн хэлэбэл, сабшалан шэнэдхэн шанаржуулха онол арга Ивалгын туршалгын-үйлэдбэриин ажахыда зохёогдонхой. Н. С. Хребтовой үнинһөө хойшо толгойлжо байдаг туршалгын станциин тэжээл үйлэдбэрилгын таһаг агротехническэ хэмжээнүүдые тааруулан бэелүүлхэдэ (намаг хатааха, дисковани хэһэнэй һүүлээр баллуурдаха), болдог дэгнүүлтэй, намаг налхитай сабшалан ба бэлшээриин үрэжэл һайнтай эдлүүриин газар болодог байһынь олон жэлэйнгээ туршалгаар тодоруулаа. Ехэ бэшэ гаргаша хэгдээд, түрүүшынгээ жэлдэ харюулагдадаг, саашанхи 6—7 жэлэй турша соо, нэмэлтэ гаргашагүйгөөр, тэндэһээ һайн ургаса абтадаг байна.

Н. С. Хребтовой онол аргые хүршэ хизаарнуудай, областьнуудай луговодууд хэрэглэдэг болонхой. Энэнь ехэл һайн гээшэ. Тиигэбэшье туршалгын станциин үсөөхэн хүдэлмэрилэгшэдэй олон зорилго шиидхэжэ шадахагүй байһан тухайдань хэлэмээр. Сибириин мелиорациин асуудалнуудые шэнжэлгэдэ ехэ эрдэмтэдые хайшан гээд хабаадуулха, мүн элдэб хизаарнууд, областьнууд ба автономито республиканuудай шэнжэлэгшэдэй хүдэлмэри залан ударидаха тухайда РСФСР-эй Мелиорациин ба уһанай ажахын министерство бодожо үзэхэ болоно гээшэ ха.

Үшөө нэгэ асуудалда ехэ анхарал хандуулагдаха зэргэтэй байна. Олохон ажахынуудта гол түлэб үндэр наһатай болоһон хүнүүд хүдэлмэрилдэг. Тэдээндэ халаанай хэрэгтэй болоһониинь элитэ. Тиимэ халаан хаанаһаа олдохоб? Бидэнэй бодомжын ёһоор, профтех-һуралсалай училищинууд иимэ зорилго амжалтатайгаар шиидхэжэ шадаха байна. Уһанай ажахын эмхинүүдшье кадраар дуталдадагынь мэдээжэ.

Ямар оно мүр бииб! Нэгэдэхеэр, Буряадай хүдөө ажахын институдай дэргэдэ гидромелиорациин факультет эмхидхэхэ, хоёрдохёор, ерэхэ жэл ашаглалгада оруулхын тула Хяагтадахи областьнууд хоорондын гидромелиоративна техникумэй барилгые РСФСР-эй Барилгын министерствын зүгһөө түргэдхэхэ шухала. Нютагай байдал һайн мэдэхэ мэргэжэлтэд-мелиораторнууд Сибирьтэ тон шухала болонхой!

...«Үтэг», «баллуур» гэһэн үгэнүүд ута наһатай болобо гэжэ Улаан-Үдын лингвистнүүдтэ урматайгаар хэлэхэдэ болохо бэзэ.

«Советская Россия» газетын хамтын корреспондент — «Правда Бурятии», «Буряад үнэн» газетэнүүдэй нэгэдэмэл редакци.

(«Советская Россия», газетын 1966 оной октябриин 14-нэй номерто толилогдоо).

ИКП-гэй ЦК ба ЦКК-гай пленум

РИМ, октябриин 14. (ТАСС). Италиин компартиин ЦК-гай, ЦКК-гай пленум үсэгэлдэр дүүргэә. ИКП-гэй Генеральна секретарь Луиджи Лонго түгэсхэлэй үгэ хэлэхэдээ, тэрэнэй элидхэл дээрэ хэлэгдэһэн үгэнүүдтэ харюу үгэбэ. Тус пленум Лонгын элидхэл ба түгэсхэлэй үгые баталшаагаад, тэдээн дотор табигдаһан зорилгонуудые дүүргэлтэ болгохыень бүхы партийна организацинуудые уялгалһан тогтол гаргаа.

Хитадай коммунис партиин хүтэлбэритэй хараа бодол ба эб эе һуулгахые һэдэһэн ябуулгатай буруушаан тэмсэжэ, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй, империализмда эсэргүү бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэл хангаха гэһэн зорилгоо ИКП лаблан мэдүүлнэ гэжэ пленумэй шиидхэбэри дотор тусхайлан тэмдэглэгдэнэ.

Тэрэшэлэн зүүнэй центрис правительствын политика эрид буруушааха, демократи хүгжөөхэ, экономическа политикые демократическа хараа шэглэлтэй болгохо гэдэг олон түмэн ажалшадай, Италиин бүхы общественностиин эрилтэ согсолхо, эрид шууд шиирхэйлэн мэдүүлхэ шухала гэжэ пленум мүн лэ тэмдэглээ.

ИКП-гэй ЦК-гай, ЦКК-гай пленум зүблэхэ зүйлэйнгөө хоёрдохи асуудал зүбшэн хэлсэжэ, Дж. Амендолые Урда зүгэй асуудалнуудые шэнжэлдэг ЦК-гай таһагай хүтэлбэрилэгшэ болгон томилбо. А. Оккетто, А. Миннови гэгшэдые ИКП-гэй хүтэлбэридэ томилон оруулба. Ф. Моранино партиин ЦК-гай гэшүүндэ томилогдон оруулагдаба.

Камбоджын буруушаал

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Американска сэрэгүүд ба Урда Вьетнамдахи дахуулнуудынь нейтральна Камбоджодо эсэргүү ээрхэг түримхэй аашануудые гаргана. Үнгэрһэн һарын турша соо 14 тиимэ ябуулгын хэгдэһэн тухайда ООН-ой дэргэдэхи Камбоджын түлөөлэгшэ Хуот Самбат генеральна секретарь У Тандда эльгээһэн бэшэг дотороо мэдээсэбэ.

Камбоджо дээгүүр американска, Урда Вьетнамай самолёдууд, вертолёдуудай ниидэдэг тухай, тэдэнэй бомбододог, мүн хилэ шадарай районууд худар, хилын пунктнуудта доблолон ородог тухай баримтанууд бэшэг доторнь дурдагдана.

Хани холбоон батажана

ПНОМ-ПЕНЬ. (ТАСС). «Үнэн зүб байдалай, эб найрамдалай уг зорилго хамгаалхын түлөө, шэнэ түхэлэй колониализм ба империализмда эсэргүүсэһэн хамтын тэмсэл дотор манай арадуудай хоорондын хани холбоон саашадаа улам батажаха, эбдэршэгүй болохо байха».—гэжэ СССР-эй Дээдэ, тусхай дунда һуралсалай министр В. П. Елютиндэ Камбоджын Национальна гэгээрэлэй гүрэнэй министр Сонемэй бэшэг дотор хэлэгдэнэ. Камбоджын ниислэл хотодо кхмеро-совет хани барисаанай технологическа институдай баригдаһаар хоёр жэлэй ойтой дашарамдуулан иимэ бэшэг эльгээгээ. Совет багшанарай ажалладаг энэ дээдэ һургуули Советскэ Союзай туһаламжаар баригдаһан, Камбоджодо бэлэг болгон үгтэһэн юм.

МНР-эй соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Республикын соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй түрүүшын зүблөөн болоод һаяхан дүүрээ. Ороной соёл гэгээрэлэй шухала асуудалнууд эндэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. Зүблөөндэ хабаадагшад оронойнгоо соёл гэгээрэлэй бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулагдаһан хандалга баталан абаа.

Нэгэдэхые уряална

ДЕЛИ. (ТАСС). Индиин Коммунис партиин түбэй секретариадай гэшүүн Бхупеш Гупта гэгшэ Каттак хотодо хэблэлэй түлөөлэгшэдэй үмэнэ үгэ хэлэхэ зуураа, парламентска һунгалтын болохо үедэ хамтадаа ябуулга хэхын тула зүүнэй тала баридаг партинуудай нэгэдхэмэл фронт байгуулхые уряалба. Тиихэтээ хамта «Сватантра» гэжэ партиие шүүмжэлээд, ямаршье демократическа хүдэлөөн энэ тон хархис партитай холбоо хэхэ ёһогүй гэбэ.

Урда Вьетнамай патриодуудай сохилто

ПАРИЖ, октябриин 14. (ТАСС). Урда Вьетнамые сүлөөлхэ армиин сэрэгшэд мүнөөдэр Сайгонһоо зүүн-урдуур 250 километртэ байдаг Шокчангдахи агаарай-сэрэгэй баазые миномёдуудаар буудаа.

Эндэхи партизанууд Каунгчи городһоо баруун-хойгуур 16 милиин газарта американска вертолёдые буудажа унагааба. Иигэжэ Франс Пресс агентствын корреспондент Сайгонһоо мэдээсэнэ.

Хэлхеэ холбооной миссиин буруушаал

ХАНОЙ, октябриин 14. (ТАСС). Вьетнамай арадай армиин дээдэ командованиин хэлхеэ холбооной мисси Вьетнамай Демократическа Республикада американска сэрэгшэдэй ээрхэг түримхэй доблолго дахин дахин хэжэ байһантайнь дашарамдуулан, Вьетнамда адаглалга, хиналта хэхэ уласхоорондын комиссида буруушаал эльгээбэ.

Тэрэ бэшэг доторнь иигэжэ хэлэгдэнэ: американска долоодохи флодой корабльнуудта байратай, Урда Вьетнам ба Таиланддахи сэрэгэй баазануудта байдаг американска олон бүлэг самолёдууд октябриин 12-то ДРВ-гэй агаарай дайда руу нэгэнтэ бэшэ доблолон орожо, Куангбинь, Хатинь, Тханьхоа болон бусад хэдэн провинцинуудай һуурин тосхонуудые, предприятинуудые бомбодоһон.

Хэлхеэ холбооной мисси американска империалистнуудай эдэ зэрлиг ябуулгануудые эрид буруушаан мэдүүлбэ.

Гүрэнэй департаментын хорюул

ВАШИНГТОН, октябриин 13. (ТАСС-ай корр.). США-гай гүрэнэй департамент мүнөө Мадридта боложо байгаа уласхоорондын астронавтикын 17-дохи конгресс дээрэ американска дүрбэн эрдэмтын научна элидхэл хэхые хорибо. Энэ мэдээсэлые американска олониитэ сошордолтойгоор угтаа. Иимэ хэмжээ ябуулга засагай газарай цензурын улам шангадхагдаһанай гэршэ тэмдэг болоно.

ТЕЛЕФООН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО

ХИЛЫН СААНАҺАА

НАТО-гой штаб Голландида абаашагдахань

ПАРИЖ. (ТАСС). Хойто-атлантическа союзай сэрэгэй эмхиһээ Францииин гарахаяа байһантай дашарамдуулан, НАТО-гой Центральна Европодохи зэбсэгтэ хүсэнэй командалагшын штабые Фонтенблоһоо Брюнсюм ба Маастрихт худар (Голланди) абаашаха гэжэ НАТО-гой совет шиидхэбэ.

Мэдэрхэ баатай болобо

ВАШИНГТОН, октябриин 14. (ТАСС). Президент Джонсон үсэгэлдэр Балтиморто үгэ хэлэхэ зуураа, США-дахи социальна тэдхэлгын гурим тушаа гол түлэб тогтоо. Энэ гурим олохон американецуудай садхалан, тэнюун байдал ханганагүй гэжэ президент мэдэрхэ баатай болобо.

Голландиин правительство тушаалһаа гараба

ЛОНДОН, октябриин 14. (ТАСС). Голландиин парламентын доодо палата правительствын табиһан ороной шэнэ бюджедые олонхиин дуугаар буруушаагаа. Рейтер агентствын корреспондентын Гаагаһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, правительствын бюджедые депутадуудай буруушааһанһаа уламжалан, Йозеф Калсын правительство тушаалһаа гараха баатай болохо байна.

Пекиндэ ба бусад нютагуудта „соёлой хубисхал" ябуулагдаһаар

ПЕКИН, октябриин 14. (ТАСС). Пекиндэ «хунвэйбинүүд» һүндэлһөөр. Эндэ хүйтэржэ захалхатайнь хамта «хунвэйбинүүдтэ» армиин түхэлэй үбэлэй хубсаһа үгэжэ эхилээ.

Город соогуур няагдаһан хуудаһанууд, «Дацзы бао» гэдэгүүд, «хунвэйбинүүдэй» тусхайлан гаргаһан газетэнүүд соёлой хубисхалай үргэлжэлжэ байха үедэ, ойролоо 3 һарын урда тээ «Шэнэдхэгдэн эмхидхэгдэһэн» партиин Пекинэй горкомые, КПК-гай ЦК-гай политбюрогой гэшүүн Пын Чжэниин тушаал халан ороһон горкомой нэгэдэхи секретарь Ли Сюэ-фэн гэгшые айхабтар шангаар шүүмжэлнэ.

«Шоуду хунвэйбин» («Ниислэл хотын хунвэйбин») гэжэ газетэ шэнэ горкомой гэшүүдые «буртаг этэгээдүүд» гэжэ нэрлээд, эдэнэр Мао Цзэ-дунда, «КПК-гай ЦК-гай соёлой хубисхалай бүлэгтэ» эсэргүү «хара хэрэг» үүдхэнэ гээд мэдүүлнэ.

Дурсагдаһан бүлэгые КПК-гай ЦК-гай политбюрогой саг үргэлжын комитедэй гэшүүн Чэнь Бода толгойлдог, тэрэнэй нэгэдэхи орлогшонь—Мао Цзэ-дунай һамган Цзянь Цин болонхой, бүлэгэй советнигээр—КПК-гай ЦК-гай политбюрогой саг үргэлжын комитедэй гэшүүн Кан Шэн томилогдонхой. Газетын тэмдэглэһэнэй ёһоор, энэ бүлэг Мао Цзэ-дунай «түгэс хүтэлбэри» доро байдаг юм ха.

Нютагуудтахи партийна эмхинүүдтэ эсэргүү «хунвэйбинүүдэй» доблолго замханагүй. Харбин хотодохи «Мо Цзэ-дунай үзэл бодол дэлгэрүүлдэг хунвэйбинүүдэй гол штаб» «нээмэл бэшэг» тунхаглаба. «КПК-гай хэйлунцзянска провинциальна комитет дээрэхи хара хүшэгэ үргэгдөө» гэжэ тэрэ бэшэг доторнь хэлэгдэнэ. Мүнөө хүрэтэр энээндэ «шанга эсэргүүсэлтэ» үзүүлэгдэдэг байһаар, «Мао Цзэ-дунай үзэл сургалда эсэргүүсэдэг хүнүүд бии байна» гэжэ тэрэ бэшэгэй авторнууд гомдоно.

Жандармнууд бэеэ тушаана

БРАЗЗАВИЛЬ, октябриин 14. (ТАСС). Катангын жандармнарай Кисанганидахи үймөөн бүрин дарагдаа» гэжэ Киншасын радио мэдээсэбэ.

Засагай газарһаа дамжуулагдаһан мэдээнэй ёһоор, сэрэгэй үймөөнэй дарагдаһанай һүүлээр Кисанганиһаа зугадаһан Катангын мянга гаран жандармнууд Пуниа хотын оршондо бэеэ тушаагаа.

Кинду хотодо ошоод байһан Конгын армиин дээдэ командалагша генерал майор Луи Бобосо гэгшэ «плендэ ороһон жандармнарай буу зэбсэг хуряаха ябуулга хүтэлбэрилнэ. Эдэ жандармнарай зариман Киндуһаа Каминай сэрэгэй баазада ябуулагдаа».

Катангын жандармнуудай һамна сохюулһан зарим бүлэгүүд президент Мобутын найдуулһан амнистида хүртэхэ бэээбди гээд ой сооһоо гаража, буу зэбсэгээ тушаана.

Хүреэлэгдэһэн Кисанганиһаа Катанга тээшэ зугадаһан буһалгааша жандармнуудай гол бүлэгэй хуби заяан тухай Киншасын сэрэгэй засагаархид мүнөө хүрэтэр юушье хэлэнэгүй гэжэ нютагай журналистнууд тэмдэглэнэ.

Конгын арми Кисанганида буһалгаа хэгшэдэй хүтэлбэрилэгшэдые, тэрэ тоодо Муамбу гэгшые плендэ абаа, тэрээниие Кинду эльгээгээ гэжэ мэдээсэгдэнэ. Теэд өөрынгөө талын офицернүүд ба жандармнуудтай хамта Катанга руу доблолхо һэдэлгэ гаргаһан «Бака» гэжэ полкын командир, полковник Чимполой хуби заяан тухай баһал юуншье мэдэгдэнэгүй.

УРДА ВЬЕТНАМ. Партизануудтай холбоо барисаатай гэжэ хүн зонойнь һэжэглэгдэһэн тосхонуудые хашаха мүрдэхэ үеэр баригдаһан вьетнамецуудые США-гай солдадууд мүшхэжэ байна. Мүшхүүлэгшэдэй гарнуудынь хүлигдэнхэй.

ЮПИ—ТАСС-ай телефото

Тархис хуулиин проект

ВАШИНГТОН, октябриин 14. Дайн сэрэгтэ эсэргүү хүдэлөөе орон дотороо дараха зорилготой хуулиин проектые США-гай конгрессэй түлөөлэгшэдэй палата һайшааба.

Вьетнамдахи дайе буруушааһан, Зүүн-Урда Ази худар американска зэбсэгтэ хүсэ гү, али сэрэгэй хэрэгсэлнүүдые зөөлгэдэ һаад хэхэ һэдэлгэ гаргаһан гү, али Урда Вьетнамай патриодуудта туһалхын тула мүнгэ зөөри суглуулалсаһан американецууд удаан болзороор түрмэдэ хаагдаха болоно.

ТҮРҮҮШЫН ФИЛЬМ

Свердловско киностудиин бүлэг хүдэлмэрилэгшэд манай Буряад орондо «Сагаан морин» гэжэ нэрэтэй богони метражна уран һайханай шэнэ фильм буулгажа дүүргэбэ. Эхэ ороноо хамгаалгын Агуу-ехэ дайнай фронтдо буряад арадай һайн һайхан сэдьхэлээрээ туһалһан тухай тус фильм соо хэлэгдэнэ.

Фильмын режиссёр болон сценариин автор—Бүхэсоюзна кинематографиин институдай дипломант Барас Халзанов юм. «Сагаан морин» гэжэ фильм тэрэнэй эгээн түрүүшынь хүдэлмэри болоно.

Операторынь Иван Артюхов. Тэрэ урда тээнь уран һайханай хэдэн кинофильм буулгаһан.

«Сагаан морин» гэжэ шэнэ фильмын гол рольнуудта Буряадай АССР-эй габьяата артист Ц. Дамдинов, артистка Ц. Гончикова гэгшэд наадаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Б. Халзанов оператор И. Артюхов хоёр ажалдаа.

Д. БЕЛИНСКИЙ. Авторай фото.

СЭРЭГШЫН СЭДЬХЭЛ

(Түгэсхэл. Эхиниинь октябриин 15-най номерто)

Политкружогой хэшээл бүхэндэ бидэ заатагүй бэлдэһэн ерэдэг һэмди гэжэ мүнөө һанагдана. Жэшээлхэдэ, түсэбгүй, конспектгүй ерэхэ эрхэгүй байгаабди. Үшөө тиихэдэ хэшээлэйнгээ темэ мэдэнгүй яашье ерэжэ болохогүй һэн. Нэгэтэ политкружогой хэшээл дээрэ хоёр-гурбан комсомолшуудые комсомолһоо гаргахадань би байлсаа хүм. Тэдэнэр гэрэйнгээ даабарие дүүргэнгүй хэшээлдээ ерээ бшуу. Тосхонһоо ерэһэн залуу хүнүүдтэ комсомолһоо гаргуулха гээшэ юунтэйшье жэшээлэшэгүй бузар муухай хэрэг ха юм. Нютагаархидынь тэдэнэрые үзэн ядаха байгаа бшуу. Ондоогоор яашье болохогүй бэлэй. Юуб гэхэдэ, хүдөөгэйхид комсомолшуудаа ерээдүймнай этигэл найдал, шэнэ ажабайдалай эдир наһан гэжэ тоолодог байгаа ха юм.

Энээн тухай старшинада хэлээгүйб. Гончарь юрэнхыдөө муу хүн бэшэшье һаа, зүгөөр минии хэлээшые тэсэмгэй шагнажа, ойлгохо һэн гү, али үгы гү, мэдэнэгүйб.

Мүнөө бидэ нарһан тужа соо хэбтэнэбди. Дороһоом хүйтэнэй мянга түмэн бишыхан зүүнүүд үбшэн уушхыем хадхаад абахадал гэнэ. Зүгөөр хажуудам энэрхы һайхан зантай лейтенант Бондаренко хэбтэнэ гэжэ һанахадаа, хүйтэн тухай огтолон мартажархинаб. Би тэрээндэ уушханайнгаа үбшэн тухай хэлэдэггүй һэм. Һүниндөө үргэлжэ удаан ханяахадам, тэрэ минии бэе тиимэшье һайн бэшэ гэжэ ойлгоо хэбэртэй. Тиимэһээл, тэрэ минии хойноһоо ходо хаража ябадаг ёһотой.

Иигэжэ би һүниндөө һанажа хэбтээб. Теэд үглөөдэр маанадые юун хүлеэжэ байна гээшэб?..»

Үглөөнэй эдеэ барижа байнабди. Комбадтайгаа нэгэ амһартаһаа эдеэлнэбди. Хойноо минэ шэрэнхэй машинын хажууда һуунабди. Үгэ дуугүй һуунабди. Минометчик бүхэн ондо-ондоогоор һуунад. Нэгэниинь блиндаж түшөөд, нүгөөдэнь плащ-палатка дээрээ хүлөө забилан һуунад, гурбадахинь саһан дээрэ хэбтэнэ, дүрбэдэхинь хаанаһаашьеб модоной тайрадаһа олоод. тэрээн дээрээ һуугаад, хүнгэн сагаан халбагаар хоол барина. Хүнгэн сагаан халбага бариад һуугша Москвич Николай Круглов болоно. Тэрэнэй хажууда наһажаал болоһон Шукербек Шукербеков гартаа амһарта барин һууна. Тэрэ халуун хоол амтархажа гү, али бултадаа хоол барижа байнад аа гү гэһэндли гү, али үгышье һаа, командирай захиралта хүлеэжэ байһандли амһартаяа бариһан зандаа хүдэлэнгүй һууна. Эндэ үглөөнэй хоол үгэхэдөө казарма соохидол адляар жагсаалда байлгадаггүй. Эндэ өөрын бэшэгдээгүй ёһо заншалтай хаш. Круглов Шукербек тээшэ харан энеэбхилбэ:

— Юу хүлеэжэ байнаш? Эдеэншни хүрэшэхэл. Наашаа болол даа. Зэргэлэн һуугаад эдеэлхэдэ хүхюу байха.

— Өөрынгөө амһарта соохиие өөрөө эдижэ шадахал байхаб,—гэжэ Шукербек амһарта соохи эдеэгээ хараба.

— Бага аал?

— Үгы....

— Халбага үгыб гэжэ үни хада хэлэхэ байгааш,—гэжэ Круглов бодоод, дахинаа һууридаа һууха гээд, дорохи модонойнь тайрадаһан унаһан байжа, шүүд газарта миин һуушан алдаба. Хармаанһаа үшөө нэгэ халбага гаргажа Шукербегтэ һарбайба.

Шукербек таби гаража ябаа бэлэй. Хэды наһатайшье һаа тэрэ айхабтар шуран, солбон хүн һэн.

Тэрэ угаа ехэ баяртайгаар Кругловой халбага абажа, тэрэнээ һайхашаан эльбэжэ үзөөд, һүүлдэнь халбагадажа оробо.

— Шимнай казах гүш даа, али киргиз гү?—гэжэ мүнөөхи Николай Круглов һонирхобо.

— Казахшьеб, киргизшьеб, үшөө ондоошье, ябаһайб... Гурбан эхэһээ түрөө аалши?

— Гурбан эхэһээ гэнэ гүш? Энэш арайл үсөөн лэ даа.

— Шоглоно ёһотойш, үбгэжөөл.

— Үгы даа,—гэбэ Шукербек. Кашаа түргэн дууһаад. халбагаа долёобо,— Абамни киргиз, эхэмни казах, эхымни түрэл узбек, түрэлхидэйм түрэлхид туркмен байһан. Иимэл угтай хүн лэ би даа. Минии һудаһан соогуур киргизэй, казахай, узбегэй, туркменэй шуһан урдажа байдаг.

Энээгээр хөөрэлдөөмнай дүүрэшоо һэн. Юуб гэхэдэ, манһаа холо бэшэ буугай абяан дуулдажа, бидэ һэргэлэн болохо ёһотой байгаабди. Дайсад дахинаа үсэгэлдэр үглөөнэйхидөө адляар мүнөө хара болошоһон үсэгэлдэрэйнгөө саһата талмай дээрэ, үсэгэлдэрэйнгөө шэглэлээр буудажа оробод. Саашадаа маанадай хэмнайшье эдеэлхэ дурагүй болошобо.

— Дайсад добтолгоо хэхэнь ёһотой,—гэжэ хүн бүхэнэй һанамжые Николай Круглов хэлэжэрхибэ. Ганса нэгэл квадрат снарядаар тудажа байһан дайсад юушьеб хэхые һанаа ёһотой гэжэ маанадай дундаһаа фронтдо байжа үзэһэн ганса сэрэгшэдэ мэдээжэ байгаа һэн. «Манай хэбтэһэн газарые дайсад мэдээ гээшэ гү? Магад хаанашьеб, манай дэргэдэ бургааһан соо дайсадай корректировщик һуугаа алтай?»—гэжэ би һанаата болобоб.

Ойн талмай дээрэ дахинаа снаряд унаагүй. Тойроод жэгтэй, һэжэглэмэ аалин болошобо. Аалин байдал үдэшэ болотор үргэлжэлбэ.

Наран орохол ёһоороо орожо, тойроод юуншье болохогүй шэнги байба. Зүгөөр наранай туяагай нарһадай орой гэрэлтүүлхэтэй адли, ойн талмай дээрэ дайсадай хоёр снаряд унажа, хоёр хара фонтан дээшээ бушхан гараба. Энэ үедэ бидэ тосхоной жалга соо үдэшын хоол барижа һуугаабди. Би минээр дүүрэн ашаатай машинынгаа кузов дээрэнь гаража һуубаб. Эндэһээ ойн талмай дээрэхи юумэн минии альган дээрэхидэл харагдана. Гурбадахи снарядай ерэжэ хайшан гээд тэһэрһэниие би огтолон һанагүйб. Снаряд манай толгой дээрэ шахуу тэһэрээ. Ямаршьеб даа, шэхэ дүлиирүүлмэ шанга абяан гараба. Үдэшын хоолтой амһартамни унажа, зүүн гарни доошоо һанжашаба. Гарни туулган хүндэ болошоо. Юунэй болоһониие ойлгожо яданаб. Шархатаһан, үгыгөө үшөө мэдэжэ ядан байбаб. Зүгөөр ээмэйнгээ аймшагтайгаар үбдэхэдэ, гар руумни шуһанай халуу бусалан гоожоходо, юунэй болоһониие одоол ойлгобоб. Ойн талмай тойруулан шэртэн харабаб. Газарта һуугаашад баһал гэмтэһэн хэбэртэй. Тугаарай саһан сагаан байһан жалгамнай хара шорой болошоо. Дайсадай снаряд хэнэйшьеб хүл отолоо, хэнэйшьеб хургадые таһалаа, хэниешьеб ажабайдалтайнь хахасаагаа. Зүгөөр, манай дунда мэдээ ухаа алдалга болоогүй. Энэ үедэ би комбадаа харааб. Тэрэ юушьеб хэлэн, гараараа даллана. Юу хэлэһыень би ойлгоногүйб. Тэһэрэлгэнһээ боложо дүлиирөө ёһотойб. Уданшьегүй, комбадай үгэнүүдые дуулажа эхилбэб: «...Юундэ тэндэ байнаш? Доошоо бууж а, бэеэ нюугыш! Шинии доро минэ, минэнүүд байна ха юм! Буугыш тэндэһээ, хара тэнэг!»...

Би машина дээрэһээ буубаб. Комбат шархатаһан гарыемни орёожо үгөөд, грузовигта һуулгажа, захиралгын хүсөөр намай тыл руу эльгээбэ. Машинын кузов соо намһаа бэшэ үшөө шархатаһан арбан хүн һууба. Комбадтайгаа хахасахагүйе хэды хүсэбэшье, хахасахал баатай болоо һэм. Мүнөөшье болотор шэхэндэм лейтенант Бондаренкын хэлэһэн үгэнүүд зэдэлжэ байна: «Минометно полкынгоо номерые бү мартаарай! Хоёр зуун дүшэн хоёрдохи, хоёр зуун дүшэн хоёрдохи! Бү мартаарай!».

Нэгэ гү, али хоёр часай үнгэрһэнэй һүүлдэ машинамнай зогсошобо. Бидэ медсанбадай гарта орободи. Медсанбат гүн тайгын дунда оршонхой байгаа. Эндэ бидэ удааншье байгаатүйбди. Шархануудыемнай хүл хөөрсэг болонгүй, түргэн хаража үзөөд, гэмтэһэн хүл, гарнуудыемнай гипсдэ оруулба. Би хүндөөр шархатаһан нэгэ сэрэгшые мүнөөшье болотор һанажа ябадагби. Тэрэнэй баруун хүлэй үеые снарядаар таһалжархиһан байгаа. Тэрэ машина дээрэ һэжэрүүлжэ ябахадаа, хүлэйнгөө хэды үбшэнтэй байбашье, нэгэтэшье ёолонгүй, шүдөө зуугаад ябаа бэлэй. Гайхамшагта хүн байгаа. Тэрэ хүлдэнь операци хэхынь урдахана хирургые наркозгүйгөөр намда операци хыт гэжэ ехэтэ гуйгаа һэн. Медицинскэ албанай майор тэрэнэй үгэ дуулажа, наркозгүйгөөр операцияа эхилбэ.

— Нүхэр майор, би тэсэжэ гарахаб, заатагүй тэсэжэ гарахаб. Намда гансал Тихоновые, Николай Тихоновые аалиханаар уншажа байгты....

— Тихонов гээшэтнай хэн гээшэб?—гэжэ майор һураба.

— Ленинградай поэт....

Би «Хадааһан тухай баллада» гэжэ Николай Тихоновэй шүлэг ойндоо оруулан, сээжээр уншажа оробоб.

— Һайн даа, нүхэр, унша саашань...,—тэрэ Тихоновэй шүлэгэй гайхамшагта хүсэндэ ээлэгдэн, үбшэн тухайгаа мартаад хэбтээ бэлэйб. Операци дүүрэжэ, тэрэниие носилка дээрэ тэлэн абаашаба. Хирург палатка сооһоо гаража, һүниин харанхыда бэеэ тэгшэлэн заһаад. иигэжэ хэлэбэ.

Хүрьһэтэ алтан дэлхэйдэ
Хүнүүдһээ хадааһады хэдэг һаа,
Хадааһадһаа хүсэтэй юумэдые
Хаанашье, хэзээшье олохогүй
һэнтэ!

Ородһоо М. САМБУЕВ оршуулба.

ЭДИР НАТУРАЛИСТНУУД[…] АМЖАЛТА

Хэрэнэй дунда һургуулиин […]
натуралистнууд һургуули […]
райнгаа туршалгын талмайд[…]
дэб зүйлэй ургамалнуудые […]
һэн. Һаяшаг тэдэнэр харуу[…]
ургуулһан ургасаяа хүр[…]
һайндэр үнгэргэбэ.

...Һургуулиин актова за[…]
һайнаар ургаһан ургасын […]
тоото экспонадууд табяатай. «[…]
ла» гэжэ сортын шэниисын […]
то харанабди. Тэрэнэй ург[…]
гектарта оруулжа үзэхэдэ га[…]
риин 18 центнер ороо[…]
байна. Тиихэдэ «Золотой до[…]
гэжэ сортын обёос, «Кудряш»[…]
тын лён гэхэ мэтэнүүд му[…]
үндэр ургаса үгөө.

Олон зүйлэй огородой […]
үлэмжэ ехэ ургасатай. Жэшээ[…]
дэ: нэгэ тыквэ 14 килограмм […]
нүүртэй байба.

Үйлэдбэриин һуралсалай […]
лаар һургуулиин директорэй […]
логшо К. Д. Васильев үндэр […]
ургаса түйлаһантайнь эдир на[…]
ралистнуудые амаршалаад, […]
шадаашье биологиин эрдэмэй […]
баринуудта түшэглэн, бүри […]
амжалта түйлахыень хүсэбэ. […]
ля Топилицын Люся Коровщи[…]
ва хоёрой хүтэлбэрилһэн зве[…]
нууд эрхим һайнаар ажаллаа […]
тэмдэглэгдэбэ.

Эдир натуралистнуудай […]
баян ургаса худалдагдажа, […]
түхэригэй болоо. Тэрээгээрнь […]
ралсалай элдэб хэрэгсэлнүү[…]
таха юм.

Б. МАШКИНОВ.

Түнхэн.

Энээниие дуулаа һэн гүт?

АБХАЗИИН АГУУЕХЭ ХАНА

Абхазидахи һуунагтуулжа бариһан хамгаалалгын башни болон ханые эрдэмтэд иигэжэ нэрлэнэ. Тэрэ хана Хара далайн эрьеһээ (Сухуми шадар) Ингури голой адаг (Абхазиин урда заха) хүрэтэр бүхэригтүүлэн татагданхай. Ханын утань зуун жаран километр шахуу болохо юм. Абхазиин эрдэмтэ Иосиф Адзинба гэгшэ тэрээн тухай анха түрүүлэн бэшэһэн байна. Энэ хана утаараа (Хитадай агуухэ ханын удаа орохо) дэлхэй дээрэ хоёрдохи хана болоно. Тэрэ хана шулуугаар баригдажа, избёосхоор няагдаһан байха. Башнинуудынь хоёр дабхар. Зарим газартань хамгаалалгын уулзуурнуудые хэжэ, газар доогуур татагдаһан харгытай, уһа абадаг нүхэтэй байһан. Энэ хана тухай эрдэмтэд эртэ урдашье, мүнөө үедэшье яһала бэшэһэн байха. Тэрэ хана дайсанһаа халхалагдахын тулада баригдаһан байжа болохтой.

Ханые мүнөөнэй абхаз угсаатанай элинсэг хулинсагууд бариһан байгаа бэзэ. Тиимэ хана олон зонтой, хүсэ ехэтэй арад барижа шадаха байгаа. Энээн тухай ямаршье ажаг һэжэг байхагүй. Теэд хана хэзээ бодхоогдоһон гээшэб?

Энэ асуудалда зарим хүнүүд иигэжэ харюусана: манай үе галаб хүрэтэрхи алдарта Диоскуриин— агуухэ Колхида городой үедэ баригдаһан гэхэ юм. Нүгөөдүүлынь тад ондоогоор батална. Хана хадаа манай үе галабай табадахи-зургаадахи зуун жэлнүүдтэ баригдаһан гэнэ. Гэбэшье, тэрэ үедэ тэндэ хамгаалалга хэхээр нэгэшье томо город гү, али олон город, тарянай газар гэхэ мэтэ байгаагүй.

Ханын хэзээ баригдаһан тухай асуудал арсалдаатай зангаараа үлэнэ. Эртэ урдын юумые һонирхогшод ханые зубшан ябажа болохо. Тиихэдээ Абхазиин олохон тосхонуудые дайраха. Энэ айхабтар ехэ хүсэ гаргажа баригдаһан тон ехэ хана хүнүүдые гайхуулангүй яахаб. Тэрэ үеын зон өөһэдынгөө ажабайдалай түбые дайсадай добтолгоһоо найдамтайгаар хамгаалһан байна.

(Календарьһаа абтаба).

ҺУРАГШАДТА БАЯСХАЛАН

Хэжэнгын дунда һургуулиин һурагшад сүлөө сагтаа түрэл нютагайнгаа ажахынуудай ажал хүдэлмэридэ али болохо туһаламжа үзүүлжэ байдаг. Илангаяа 9-дэхи «а» классай һурагшад (хүтэлбэрилэгшэнь Д.-Н. Н. Цыремпилов) Ильин Саша, Балбаров Даша-Нима, Баяртуев Бата, Цыденов Саша, Доржиева Галя, Дашабылова Зоя, Ямпилова Сэсэгма, Доржиева Дарима гэгшэд эндэхи совхозой 1-дэхи отделениин үбһэ хуряалгада мүн гүүртэ. отаранууд шадар зелёнко, һолоомо сомолгодо эршэмтэйгээр ажаллаа.

Үглөөнэй бүрэнхыһөө үдэшын харанхы болотор аха нүхэдһөө гээгдэнгүй эдэ һурагшадай хамһалсаһанай ашаар, мүнөө жэл малай тэжээл хэзээ хэдээнэйхиһээ элбэгээр абтажа, бууса, хорёонуудта оронхой.

Д. ГАЛДАНОВ.

Ушхайта нютаг.

МОСКВА ОШОХОНЬ

⊙ Энэ жэлэй таряа хуряалгада Хурамхаанай совхозой механизаторнууд Алексей Зверков, Иван Бурцев, автомашинын жолоошон Михаил Меньшиков болон тракторно-тарян ажалай бригадын бригадир Прокопий Чупров гэгшэд эрхим һайнаар ажаллажа онсо шалгарһан байна. Һаяхан эдэнэр совхозой парткомой, дирекциин зүгһөө СССР-эй арадай ажахын түйлалтануудай выставкэдэ ошохо путёвконуудаар шагнагдаба.

Г. ВАСИЛЬЕВ.

Баргажан.

⊙ «Дружба» колхозой комбайнернууд Анатолий Ружанский Иван Старостенко гэгшэд таряа хуряалгын үедэ тус тустаа 700 гаран гектарай таряа хадажа сохиһон байна. Эдэ нүхэднай, мүн тус колхозой МТМ-эйн слесареэр үниһөө хойшо эрхимээр ажаллажа байдаг Даша-Дондог Цыбиков гэгшэд хүдөө нютагай ажалшадай һайндэрэй үедэ выставкын путевконуудаар шагнагдаһан байна.

Тиихэдэ Нарһатын совхозой 4-дэхи отделениин комбайнер Доржо Цыденжапов хуряалгын үедэ 700 гаран гектар таряа сохижо амжаһан юм. Тэрэ мүн лэ, Москва ошохонь.

Н. ДАМБАЕВ.

Яруна.

Ч-Р. НАМЖИЛОВ

НҮХЭРЭЙ ЁҺООР НҮХЭДТӨӨ

«Бэедээ найда, бэлигтээ найда».
(Шүлэг сооһоо)
С. АНГАБАЕВ

* * *

Буудал залингай буугаа һаань,
Бурханда бэшэ,
бэедээ найда.
Бэшэһэн юумыеш гаргаагүй һаань,
Бургизда бэшэ,
бэлигтээ найда.

* * *

«Холо ойрын түрэлнүүд» («Байгал» журналда хэблэгдэжэ байһан новеллэнүүдэй ном).
Ч. ЦЫДЕНДАМБАЕВ.

Хайран «Доржи Банзаровтаяа»
Хахасаа гэжэ бү һаныт, нүхэдүүд!
Хариха мордохошье болоол даа
Хараалта «Холо ойрымни түрэлнүүд...»

* * *

«Альган соом наран».
(Повестиин нэрэ)
Ц. ХАМАЕВ.

Альган соом наран,
Аяга соом уһан...

* * *

«Инагни, халагни...»
(Шүлэг сооһоо)
В. ПЕТОНОВ.

Харахан һаншагтам
хюруу унабал, халаг,
Хараха дурамни
хүрэнэл шамаяа, халаг,
Харгымнай теэд юундэ
һалаатааб, халаг,
Халагни халаг,
һалаал даа... һалаг!

* * *

«Үнэн тухай үгэ»,
«Алас үндэр зам».
(Номуудай нэрэ)
Д. ЖАЛСАРАЕВ.

«Үнэн тухай үгэ» хэлэһээр,
«Үндэр аласай зам» дабаһаар
«Үльгэршэн Далайгаа» удааруулан алдабаб...
Үбгэн хүн ха юм даа... Хүлисэнэ аабзат.

* * *

«Намайе хүнүүд классик гэдэг агша»...
(Зохёолшодой суглаан дээрэ хэлэһэн үгэ сооһоонь).
Ц-Б. БАДМАЕВ.

Арбаад номтойб,
Агадаа хонитойб.
Амиды класеигби...
Аарса халаадагби.

* * *

«Москва—Прага—Гавана».
(Номой нэрэ)
Ц. ЖИМБИЕВ.

Москва, Прага, Гаванааршье ябагдаа,
Монсогойлжо бэшэһэн номнишье бараг лэ даа.
Могойто, Ага, Бада тухаймнайл гайтай —
Молхихош толхихош...
Хэблэхэнь ушеел аймшагтай.

Сүүд дээрэһээ

БОЛЗОРЫНЬ ҺУНААГДАБ[…]

Закаменск городой Титовой […]
рэмжэтэ гудамжада ажаһууг[…]
хүршындөө хэрүүл шуууянай […]
лохые дуулахадаа ехэтэ гайха[…]
ба. Тэндэ гэрэй эзэн Сокольни[…]
ва хоёр үхибүүдээрээ байдаг ба[…]
гаа ха юм.

— Аяар табан жэл соо үб[…]
гүй гансаараа һууна,—гэжэ х[…]
шэнэрынь хэлсээд, тэндэ юун[…]
шье болоһые ойлгожо ядаа. Мэ[…]
гэһээнь Зэдын Доржи Банзаро[…]
нэрэмжэтэ колхоздо түлеэ бэл[…]
хэхэ мэтээр элдэб хүдэлмэри х[…]
ябаһан Дмитрий Сокольников д[…]
жиннигуудта баригдашоо.

Тэрэ хадаа һамгантайгаа ха[…]
һуухаяа болиһоор табан жэл ү[…]
рөөд байхада, гэртэхиндээ оро[…]
ерэһэн байгаа. Ерэһээр хэр[…]
ама татажа, бэлин шэбшэг х[…]
жэ, һамгаяа сохихоёо забдаа.

Захааминай аймагай ара[…]
сүүдэй шиидхэбэреэр Сокольник[…]
арбан сүүдхын болзороор камер[…]
да хаалгагдаха зуураа, хара […]
дэлмэри хэхэ болоһон юм.

Наймадахи сүүдхэдээ хүдэл[…]
ридэ гараһан Сокольников ми[…]
циин зургаанда ерэнгүй зоргоо[…]
ошон арилшаһан байгаа. Камера[…]
хаагдаха, хара хүдэлмэри х[…]
журамай шанга байһанда тэсэ[…]
гүй, «Үзэһэн лэ КПЗ даа» г[…]
милициин хүдэлмэрилэгшэдые т[…]
богүй.

Хоёр хоноһон хойно баригдаһа[…]
Сокольников сүүдтэ дахин түу[…]
гагдан асаруулагдаа.

Захааминай аймагай ара[…]
сүүд милициин начальнигай х[…]
гэлтэ бэшэгые хаража үзэ[…]
СССР-эй Верховно Соведэй Прези[…]
диумэй 1966 оной июлиин 2[…]
най Указай 6-дахи статьяе хүт[…]
бэри болгон, жэжэ хулиган аа[…]
гаргалгаар гэмнэгдэжэ, үгтэһ[…]
болзорые эбдэһэнэй түлөө Сокол[…]
ников 30 сүүдхэ хүрэтэр хина[…]
тада абтахаар болзорынь һунаг[…]
даба.

Дура зоргоороо зугадагшада […]
мэлтэ үшөө 20 сүүдхэ үгтөө.

П. СЫРОМЯТНИКОВ.

ШОНО БААТАР

ОНТОХОН

Урдын урда сагта уужам дэлюун дайдада эмгэн буурал эжытэй, элжэгэн хүлэг моритой Шоно баатар гэдэг шуран солбон хүбүүн ажаһуудаг байгаа һэн ха. Тэрэ Мүнгэн тобшо гэдэг мүнсэгэр сэбэрхэн басагые һамган болгон абажа, һаял түбхинөөд, һаадаг номоёо заһажа агнууридаа гарахаяа байтарнь, ара бэедэ һуудалтай хара хирээ хаанай арбан түмэн дээрмэшэд энхэ тайбан орондонь эритэ мэсээр добтолжо, ажана һууһан зонииень алажа хюдажа, адаһа мал, эд зөөриинь абажа эдижэ байна гэһэн айхабтар яаралтай мэдээн дуулдаба.

Шоно баатар хүбүүн амгалан тайбан байдалаа аршалан, хамгаалхын тулада арад зоноо дахуулан аюулта дайнда мордохо зуураа, Мүнгэн тобшо һамгандаа иимэ захяа хэлэбэ:

— Эмгэн буурал эжыем эгээл һайханаар үргөөрэй, дайсанаа даралсаад бусахыем даамайхан тэсэжэ хүлеэгээрэй. Хосорон унаһыем мэдэхэдээл хадамда гарахадашни болохо,—гэбэ.

Мүнгэн тобшо һамганиинь:

— Хэндэшье хадамда гарахагүйб, хэдышье болотор хүлеэхэб шамайгаа,—гэжэ алтан бэһэлигээ хургандань зүүлгэжэ үгэхэ зуураа:—инаг дуранайм һүлдэ болгон энэ бэһэлигым зүүжэ, айхын сагта зориг орожо, аарахын сагта хүсэ нэмэжэ ябаарай,—гэжэ юрөөгөөд гээгдээ һэн ха.

Тэрэ сагһаа хойшо зургаан жэл үнгэрөөд байхадань, Мүнгэн тобшо һамганда Олхоон баян ойротон:

— Дайнай газарзар ябаад ерэбэб, үндэр хадын арада үшөөһэн модоной узуурта үбгэнэйшни үхэһэн бэень булаатай. хүүр дээрэнь хүбхэн ургашаһан байна һэн. Тэрэниие хүлеэжэ тулинхаар минии бага һамган боло,—гээд башалан баалан хэлэбэ ха. Мүнгэн тобшо һамган һанаа алдан һугшажа:

— Золто заяата нүхэрөө зургаан жэлдэ хүлеэгээб, үшөө хэдышье жэлдэ хүлеэхэб, хэндэшье хадамда гарахагүйб,—гэбэ.

Шоно баатар элжэгэн хүлэг мориндоо эмээл тохон мордожо, эбэр номо һаадагаа оно холбон татажа, дайнай газараар дабхиха зуураа, халдан ороһон дайсадые харбан, сабшан унагаажа, амгалан байдалаа хамгаалан, арбан хоёр жэлдэ алба хэжэ ябатарнь, хүлэг морининь турьясагаан хүнэй хэлээр түүрээжэ:

— Хайрата гансахан һамганшни хариин газар мордобо лэ, эмгэн буурал эхэшни эгэрэн гашуудан һуунал даа,—гэбэ.

Шоно баатар сошордон, элжэгэн хүлэг моринойнгоо гуя руунь гурба дахин ташуурдажархихадань, хүлэгморининь хөөрэжэ, хүхэрэгшэ тэнгэриин доохонуур, хөөбэлзэгшэ үүлэнэй дээхэнүүр хүүен дүүлижэ, түрэһэн тоонтодоо буушалай.

Хүгшэн буурал эжынь хүбүүгээ тэбэрин таалажа, хүлеэжэ ядаһанаа дурдан баярай нёлбоһо дуһалуулжа:

—Олхоон баян шамайем үхөө гэжэ хэлээд. Мүнгэн тобшо һамгыеш мэхэлэн хууран абаашаа һэн,—гэбэ. Шоно баатар муу хубсаһа үмдэжэ, морин хуураа бариад, хубита заяата һамгаяа хойноһоонь нэхэжэ мордобо.

Олхоон баянайда ошоходонь олиггүй ехэ түрэ хурим боложо байба. Шоно баатар һахал һамбайдаа дарагдашаһан һангигар хахархай хубсаһатай, элжэгэ унаһан, хуур бариһан үзэлэй тулюур үбгэн түхэлтэй болоод, дүхэригэй дэргэдэ ерэжэ, «түрэ хуримайтнай хүндэдэ төөлэйн дуу барихыем зүбшөөгыт» гэжэ доро дохин гуйха зуураа, ажаглан харахадань, Мүнгэн тобшо һамганиинь үй гашуудалда даргданги, уһа нёлбоһо гоожуулан, Олхоон баянай хажууда уруу дуруухан һууна ха. Дуулаг наадаг гэлдэжэ дүхэригэй зон дүрьешэбэ. Олхоон баян дурагүй байбашье, зүбшөөхэ баатай болобо. Муу тулюур үбгэн морин хуураа татажа:

Инагхан гансамни шагныш
даа,
Эрьежэл намайгаа харыш
даа,
Арынгаа дабаае дабалсажа
гаралайб,
Арбанхан түмые даралсажа
ерэлэйб.
Арюухан харгы аршалсажа
гаралайб,

Амарагхан шамхандаа бусажа ерэлэйб,—гээд уянгата һайханаар хуурдаба. Түрын зон һайхашаажа, түерсэ альга ташалдашаба. Мүнгэн тобшо һамганиинь Шоно баатараа аялга дуутаарнь таажа, алтан хундагада архи аягалаад, дууша үбгэниие дүхэригэй дунда урижа, духаряа бариха зуураа:

Үелһэн гансамни мүн лэ һаа
Үнэнхэн бэеэ бэелыш даа.
Үргэнхэн шарайгаа харуулыш
даа,
Үнэншэхэ танихын аргагүйлши,—гэжэ шэнгэхэн хоолойгоор шэнхинэсэ дуулаба. Дууша үбгэн духаряаень абажа уугаад, харюудань өөрынгөө духаряа аягалжа Мүнгэн тобшо һамгандаа бариха зуураа: «духаряаем уухадаа дуран тухайгаа һанаарай, хундагын оёорто хубита заяатаяа таняарай» гэжэ үльгэрэй маягаар үгэлэн дурдаба. Мүнгэн тобшо һамган дууша үбгэнһөө духаряаень абажа уухадаа Шоно баатарайнгаа дайнда мордоходонь зүүлгэжэ табиһан алтан бэһэлигээ аягатай архи соонь аржыжа байхыень элихэн хаража, этигэн танижа, дууша үбгэнэй баг нэмэргые хуулан хаяхадань багжагар дорюун Шоно баатар бэеэрээ мүн байжа, Мүнгэн тобшо һамганиинь тэбэрин, таалан золгобо. «Намайешни Олхоон баян худал үгөөр хууража, хүсөөр барижа асараад, хүлгөөжэ туляажа байгаа юм» гэбэ.

Шоно баатар Олхоон баяниие морин дээгүүр гэзэгэһээнь бажуужа хиидэ үргөөд, «хуби заяандамни халдахаяа болёо гүш» гээд хоёр хасарынь ээлжээгээр альгадажа, «болёоб, болёоб. хайрлыш хэшээгыш, ами наһым өршөөгыш» гэһэн үнэн үгыень абажа табиба.

Түрэ хуримдэ сугларһан түг түмэн зон Олхоон баянай ахир тулюур абари зангыень ойлгожо, Шоно баатарай үнэн зүбые этигэжэ тарабад.

Тэрэ сагһаа хойшо Шоно баатар Мүнгэн тобшо һамганаараа мүнхэ жаргал эдлэжэ, үнэр олон боложо, үргэн дайдаяа эзэлжэ- үеын үедэ алдаршаһан юм гэлэй.

Энэ Зүлхын буряадай үльгэр **Степан ДЫРХЕЁВ** хөөрэжэ, **Бата-Мүнхэ ДЫШИНОВ** бэшэбэ.

Намжаа сүлөө
Намарай үглөө байгаа һэн,
Санжаа баабай
Сагаан морёо уһаланхай.
Улэнтынгөө
Үгсүүртэйхэн харгыгаар
Яаралгүйхэн
Ябгалхадажа ябаа һэн.

ПРАВДА БУРЯТИ[…]

Мүнөөдэрэй номерто[…]

Нэгэдэхи хуудаһанда: Эде[…] хоолой промышленностиин хү[…] дэлмэрилэгшэдэй үдэртэ зорю[…] лагдаһан материалнууд; Бу[…] АССР-эй Верховно Сове[…] Президиумэй Указууд; бус[…] мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «С[…] ведүүд ба табан жэл гэһэ[…] гаршаг доро Н. Шелковников[…] «Хүдөө тосхоной барилганууд» гэһэн статья; Редакциин почто[…] һоо.

Гурбадахи хуудаһанда: «Һур[…] гуули ба үхибүүд» гэһэн Е. Ви[…] куловай корреспонденци; хилы[…] саанаһаа ТАСС-ай мэдээсэ[…] нүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: АПН-[…] эй материалнууд; тобшо һонин[…]

Редакторай орлогшо
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефснууд:

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата — 27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный —48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни —40-49, идеологический—24-74, 60-21, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н01961. Зак. № 1032.